

MŪSU
VISUOMENĖJ

Vienintelis?

Praėjusiuose rinkimuose lietuvių kandidatų beveik nebuvo matyti. Vien tik Chicagoj lietuviai turėjo savo kandidatą į apskrities išdininko vietą, bet ir apie jį prieš rinkimus ne labai daug tekalbėjo. Vis dėlto J. Brenza išrinktas beveik 5 milijonus gyventojų turinčio apskrities išdininku. Tai yra didelė, įtakinga vieta, kuri, jeigu bus išnaudota taip, kaip iš lietuvių turėtų būti, lietuviams tikrai reikšminga.

J. Brenza ar tik nebus vienintelis lietuvis, šiuose rinkimuose dalyvavęs ir laimėjęs. Tiesa, Connecticute kandidatavo į vietinį senatą adv. Mančūnas, bet tuo tarpu hartfordiečiai nieko nepranešė, ar jis rinkimus laimėjo.

Žinoma, Chicagoje nei Brenza, nei kitas lietuvių kandidatas negalėtų būti išrinktas vien lietuvių balsais. Brenza gavo arti milijono balsų. Lietuvių Chicagoje, ne tik balsuojančių, bet ir iš viso tėra vos dešimta to skaičiaus dalis. Vadinasi, norint, kad lietuvis būtų išrinktas, jam reikia būti populiariam ir kitų tarpe, be to, reikia turėti įtakos ir politinių veikėjų tarpe. Kitaip ir nominacijų negalima pasiekti.

Chicago demokratams nesutiko nei vieno lietuvių įsileisti į kandidatų. Tai padarė respublikonai, kurie šiuo atveju geriau įvertino lietuvių interesus. To, greičiausiai, irgi nebūtų, jeigu jų vadovybėje lietuvių neturėtų kito įtakingo ir veiklaus lietuvių — A. Olio. O jo vardas kyla aukštyn. Chicago Daily Tribune rašo, kad po šių rinkimų, kada Chicago sanitarijos skyriuje susidarė respublikonų dauguma, A. Olis yra pirminis kandidatas į to skyriaus pirmininko vietą. Esą, nebent jis neapsimty eiti dėl paskutinių laikų kiek sušlubavusios sveikatos, tada būtų renkamas pirmiausia kitas. Nurodo, kad Olis savo pareigose pasižymėjo dideliu energingumu, kad jis buvo pradininkas tyrinėjimo, kurio dėka išaiškintos sanitarijos skyriaus negerovės ir pakeistas superintendantas.

Tai rodo, A. Olis yra pelnytai pasiekęs įtakos ir tik to dėka respublikonų partija sutiko duoti progos ir kitiems lietuviams siekti žymesnių politinių pareigų.

Tokiais atvejais lietuviams neturėtų turėti reikšmės, ar mūsų tautietis kandidatuojas tos ar kitos partijos sąraše, taip pat neturėtų būti svarbu, kurioje mūsų visuomeninio gyvenimo srovėje jis dalyvauja. Pavyzdžiui, Brenza nėra lietuvių tautinės srovės veikėjas. Jis, berods, daugiau artimas katalikų srovei, — jei ne kuo kitu, tai bent tuo, kad yra žinomas finansinis rėmėjas katalikų institucijų bei spaudos (jei neklystame, esąs bene vienas iš Draugo direktorių, ar panašiai). Tačiau matėme, kad aktyviausiai jo kandidatūrą rėmė kaip tik Chicago lietuvių tautininkai, o kiti, jų tarpe ir Draugas, buvo gana santūrus... Kodėl taip? Turbūt, tik todėl, kad čia irgi praktikoje pasirodė taikymas principo — kas pirmiau, tautininkai ar kiti interesai. Tautininkai neklausinėjo, ar lietuvis kandidatas lanko ar nelanko bažnyčią, jie matė tik kandidatą lietuvi.

Tiesa, buvo kalbų, kad J. Brenza ir lenkai laiko savo kandidatą. Chicagoiečiai tą turi geriau žinoti, ir mes susilaukome nuo jų gaudų nagrinėjimo. Jei visa eilė Chicago lietuvių pripažino jį remtiną, kaip lietuvių kandidatą, tai neturim pamato tvirtinti, kad jie nežinojo, ką daro. Dabar, kai J. Brenza yra išrinktas, bus progos įsitikinti, ar jie neapsiriko. Šiuo atveju mes kalbame tik apie tai, kad, jeigu pasitaiko reta galimybė lietuviui siekti žymesnės vietos, tai visi lietuviai turi atidė-

EINA
35
metai

DIRVA

THE FIELD

Atsk. Nr.
8
centai

Tibetas pasiduoda

Paskutinės žinios iš Tibeto sako, kad Tibeto delegacija — būrys dvasininkų ir vienuolių išvyko į Kiniją derėtis dėl karo paliaubų ir taikos. Pasipriešinimas prieš įsiveržusią Kinijos komunistinę armiją esąs sustabdomas...

Sunku buvo ir tikėtis kitokios išeities. Tiesa, kaip tik tuo metu, kada komunistai įsiveržė į Tibetą, Jungtinės Tautos priėmė nutarimą, kuriuo sustiprinamos priemonės prieš agresiją. Tačiau tas sustiprinimas tuo tarpu tebėra dar tik popieriuje.

Be to, ir šiaip ką nors padaryti dėl Tibeto, pasirodė, nebūti lengva. Tiesa, Tibeto valdžia kreipėsi į Jungtines Tautas, prašydama pagalbos prieš užpuolimą. Bet... Tibeto vyriausybė yra savotiška, ji, be to, formaliai

santykių su užsieniais pati nei nepalaikė (teorijoj Kinija turėjo kalbėti už Tibetą), taigi Tibetas nėra nei JTO narys. Todėl jo valdžios skundas Saugumo Taryboj galėtų būti tik tuo atveju svarstomas, jei kuri kita valstybė, JTO narys, tą skundą paremtų. Skundas atėjo, o paremtų tuo tarpu taip ir nepasirodė. Visi žino, kad yra pagalbos šauksmas, bet nėra kas jį teigiamai atsakyti. Neauki tyla...

Galėjo, žinoma, tą skundą paremti senoji Kinijos delegacija, bet vien jos parėmimas šiandien būtų silpnas, kada ta pati delegacija yra blogesnė padėty, negu Tibeto valdžia.

Taigi Tibeto kapituliacija lyg ir išgelbsti iš keblumo JTO. Turie nieko negalėjo padaryti...

Aukokite knygu

Pennsylvanijos Universitetas Philadelphiaje jau prieš keletą metų yra įsteigęs baltų ir slavų filologijos skyrių, kuriam yra skaitomi moksliniai lietuvių kalbos ir literatūros kūrmai. Tai vienintelis JAV universitetas, kuris leidžia pasirinkti lituanistiką universitetinių studijų dalyku ir baigusiems duoda tos mokslo srities diplomus.

Deja, studijas sunkina lietuviškų knygų stoka. Tiesa, universiteto biblioteka yra įsigijusi veik visus naujuosius lietuviškus leidinius, bet senesniųjų jai dar labai trūksta. Todėl ir kreipiamės į lietuvių visuomenę, prašydami aukoti lietuviškų knygų. Didelio Pennsylvanijos Universiteto biblioteka būtų, be to, ir labai gera apsauga lietuviškomis knygoms, kurios pas privačius savininkus kartais ir žūva. Tinka visokios lietuviškos knygos: poezijos rinkiniai ir apysakos, mokslo ir populiariai leidiniai, žurnalai ir senes-

niųjų laikraščių komplektai ar net atskiri numeriai.

Mūsų universiteto bibliotekoje sudėtos knygos prieinamos visiems mokslininkams, ar jie bus surišti su Pennsylvanijos Universitetu ar ne. Per "interlibrary loan" mokslininkai lituanistiką universitetinių studijų dalyku ir baigusiems duoda tos mokslo srities diplomus.

Baltic Studies, University of Pennsylvania, 3423 Woodland Ave., Philadelphia 4, Pa.

Pasirašė: Alfred Senn, Vincas Krėvė - Mickevičius, Antanas Salys

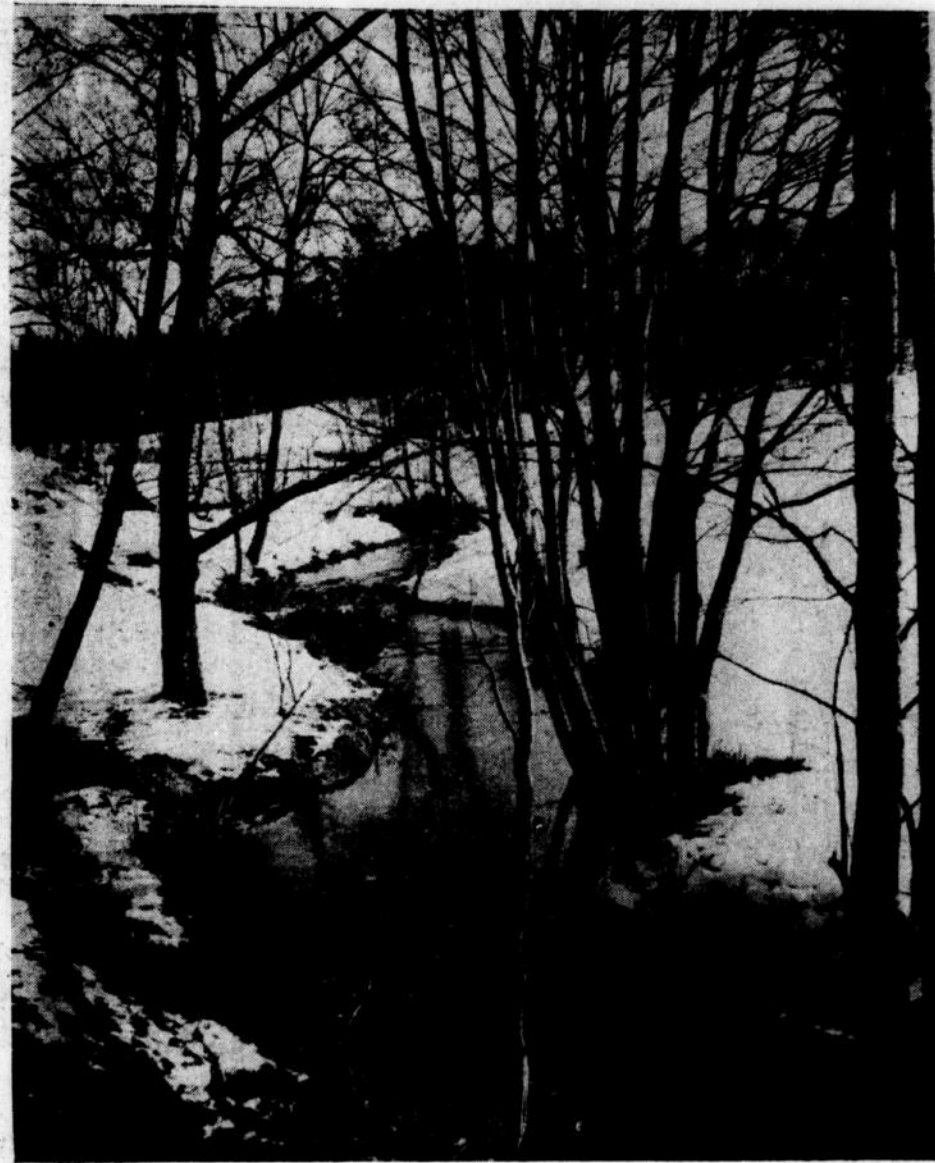
Kad tik ir Taryboj panašiai neišeitų... Visi laukia, kad ALT šį savaitgalį tars svarų žodį aktualiojo bendruomenės klausimu. Bet yra pagrindo baimintis, ar reikalus bus apsvaistytas iš esmės... Tokios baimės sukelia kai kurie kiti pavyzdžiai, kaip kartais prie to klausimo prieinama. Štai pas mus susirinko visa eilė pranešimų ir nuomonių apie tai, kaip tas klausimas buvo "svarstytas" Waterburyje ALT skyriaus sukvietame organizacijų atstovų susirinkime. Pasakoją, kad diskusijų vadovai, vietotį parengę išsamų pranešimą, kuriame būtų aiškiai išdėstyta, ką reikia bendruomeninio organizavimosi sumanymas, koks tas susiorganizavimas galėtų būti ir kodėl jis, manoma, yra reikalingas bei naudingas, pradėjo visai iš kito galo. Pradėjo nuo "aliarmo", kad čia kažkas su galvoje "griauti" Amerikos lietuvių organizacijas ir pačią brangiąją Tarybą! Prie tokio

"aliarmo", sako, tuojau prisidėjo visa eilė pasipiktinimų, kurių prasmė visų vienoda: "Mums nereikia kaž kokių prasimanymų, mes ir taip gerai veikiame, kam mus niekina" ir tt.

Žinoma, po tokio "svarstymo" negalėjo nutarti nieko kita, kaip tik "palikti tą klausimą spresti Tarybai". Ir tai gerai, nes būtų nenuostabu, jei po tokių diskusijų būtų nutarta tiesiog "pašaukti karą prieš agresorius". Ypač, kada diskusijose, sako, dalyvavę ir tokių lietuviško veikimo "žinovų", kuriems esą neaišku ką reiškia "vokiškas" (!) žodis Vlikas...

Ar Taryboj tas klausimas bus rimčiau svarstomas, greit pamatysim. Jis gali būti rimtai apsvaistytas ir gali būti padarytos rimtos išvados, jeigu svarstymo pagrindas nebus padėti prasimanymai baubai apie griovimus ar magiškas lazdeles. Ir jei nebus pasitenkinta nusiraminiu, kad "aš ir taip esu lietuvis, kam čia man reikia kažkokių lietuvių bilietų".

Apie tokias kalbas sakoma, kad "girdėjo skambinant, bet nežino, kurioj bažnyčioj". Taryba, prieš pradėdama svarstyti klausimą, tikimės, bus geriau įsiklausiusi, iš kur ir kas skambina. Tą klausimų, tur būt, užteks visai žiemai, o tuo tarpu Korė-

Žiema Lietuvos miškuose

V. Augustino nuotrauka

BUS ILGAS ŽIEMOS KARAS

Korėjoj Jungtinių Tautų ir korėjiečių kariuomenė vėl pa-

mažu žygiuoja pirmyn. Mandžūrijos sienos link, susidurdamos su silpnu pasipriešinimu. O visos pasaulis laukia, kas toliau bus, su klausukais prieš akis: ką Kinijos komunistai galvoja?

Mislė ne visai lengva atspėti. Kai stiprios kinų pajėgos įsikišo į kovas, atrodė, kad beveik jau pasiektas laimėjimas staiga gali virsti katastrofa. Tiesa, Jungtinių Tautų pajėgos Korėjoj dabar stiprios. Kariuomenės skaičius jau arti 300,000, ginklų yra gerų ir gana daug. Aviacijos bombardavimas galėjo ir priversti kinus kiek susimąstyti. Bet vis dėlto neatrodo, kad ta buvo priežastis staigaus jų aptilimo ir traukimosi. Nors ir dabar naujos jų pajėgos iš Mandžūrijos tebetraukia į Korėją.

Greičiausiai, kad jie planuoja tęsti partizaninio pobūdžio karą, kuriam didelis talkininkas tuo tarpu bus... "generolas Žiema. Jau ir dabar amerikiečiai susiduria su didžiausiu pasipriešinimu nebe iš kiniečių, bet iš šalčio. Skubiai siunčiami žieminiai drabužiai.

JTO tuo tarpu pareikalavo Kinijos komunistinę valdžią pasiaiškinti dėl įsikišimo į Korėjoj vykstantį karą. Anksčiau kvietė pasikalbėti dėl Formozos. Kinai atsakė kiniškai... Jie anksčiau tylėjo dėl pirmojo pakvietimo. Dabar — pirmąjį kvietimą priėmė ir delegacija vyksta, o antąjį kvietimą atmetė. Vis dėlto manoma, kad pasikalbėjime susijungs visi reikalai: ir Formozos, ir Korėja, o taip pat gal ir Tibetas bei Indokinija. Kils ir Kinijos atstovavimo Jungtinių Tautų Organizacijoj klausimas. Tų klausimų, tur būt, užteks visai žiemai, o tuo tarpu Korė-

joj karo irgi užteks ne trum-

pesniam laikui...

Korėjoje turės daug reikšmės, ar galės būti susitarta dėl elektros stočių ant Yalu upės. Kinijai (taip pat ir rusams) tos stotys, atrodo, labiau rūpi, net ne-

gu Korėjos komunistų likimas, nes įsikišimas įvyko tik tada, kai ėmė grėsti pavojus toms stotims. O juk savo laiku, jei kinai būtų įsikišę, buvo labai lengva suvaryti amerikiečius į jūrą, tačiau jie to nedarė.

TRUMPAI KALBANT

Didžiojoje Britanijoje paskutiniu metu įvyko visa eilė sabotажinių veiksmų karinėse įmonėse, kariniuose sandėliuose ir uostuose. Daug kur buvo sukelti gaisrai.

Anglijoje, Šefielde, turėjo įvykti komunistų rengtas vadinas taikos kongresas, kurį Attlee pavadino kongresu Vakarų Europai apgauti. Anglijos vyriausybė atsisakius duoti vizas žymiausiems Maskvos agentams, kongresas įvyksta Varšuvoje.

Vokietijoje, pagal Atlanto Sąjungos susitarimą, vyksta didelis amerikiečių, anglų ir prancūzų kariuomenių persigrupavimas.

Amerikiečiai, Atlanto Sąjungos susitarimu, Bordeaux mieste, Prancūzijoje, įkūria didelę karo bazę.

JAV reikalauja, kad Rusija tuoj mokėtų karo metu užtrauktą 11 bilionų dolerių skolą ir grąžintų 100 paskolintų laivų.

Sveicarija savo saugumui stiprinti vėl paskyrė 112 milijonų dolerių. Tie pinigai bus sunaudoti tik tankų pagerinimui.

Ukrainiečių laikraščiai praneša, kad Ukrainos laisvės kovų vadas gen. Taras Čuprinka žuvo nuo komunistų. Kovai vadovauti ėmėsi jo pavaduotojas plk. Wasyl Kowal.

Prancūzijos komunistų vadas Thorez, kuris paskutiniu metu sirgo, liuksusiniu lėktuvu išvežtas į Rusiją. Lėktuvą atsiuntė Maskva.

Jugoslavijoje Tito uždarė Albanijos ambasadą. Esą, visi ambasados tarnautojai dirbė Maskvai ir kenkė Jugoslavijai.

Senatorius Taft praeiškė, kad jis sutiktų būti respublikonų partijos kandidatą į prezidentus, jeigu partija padarytų tokį nutarimą.

Venecueloj įvyko riaušės. Nušautas prezidentas, Riaušės numalšintos ir prezidento žudikas suimtas. Jis buvo sužeistas, ligoninėj griebė sargybinio ginklą ir tada ten taip pat buvo nušautas.

Kanados lėktuvus, kuriuos iš Romos grįžo maldininkai, Prancūzijos Alpėse, ties Grenobliu, sprogo. Žuvo 44 keleiviai ir 7 įgulos nariai.

Japonijoje, MacArthuro vadovybėje 31 stovykloje apmokomi 75,000 japonų. Tai militarizuota apsaugos policija.

Šmetinė Nobelio literatūros premija paskirta dviem autoriams: William Faulkner (amerikiečiui iš Oxford, Miss.) ir Bertrand Russell (angliui). Chemijos premija paskirta dviem vokiečių mokslininkams — Otto Diels ir Kurt Alder.

ŠIOJE ŠALYJE

ISVADOS IS RINKIMŲ šių savaitę buvo daugiausiai svarstytas klausimas visoje Amerikoje.

Suskaicius balsus, paaiškėjo, kad Atstovų Rūmuose demokratų — respublikonų santykis dabar bus 235 — 199. Buvo 263 — 171. Senate skirtumas dar labiau sumažėjo, nes buvo 54 — 42, o dabar bus 49 — 47! Be to, Connecticut senatorius demokratas surinko vos tik apie 920 balsų daugiau už respublikoną. Respublikonai reikalauja balsus dar kartą skaičiuoti. Demokratai tam priešinasi. Teismai turės tą klausimą spresti. Jei perskaičius pasirodytų kokia klaida ir pasirodytų, kad iš Connecticuto išrinktas respublikonas, tai Senate balsai pasidalintų 48 — 48 ir tada tik viceprezidentas, kuris drauge yra ir Senato pirmininkas, sudarytų persvarą demokratų naudai.

Bet paskirstymas pagal partijų etiketes dar nedaug pasako. Nes atstovai ir senatoriai balsuoja ne pagal partijos programą, o pagal savo įsitikinimus. Kurie maždaug žino išrinktųjų individualius nusistatymus, kongreso vaizdą taip piešia:

Trumano programai ir demokratų partijos linijai visada ištikimų atsovų yra 92, o senatorių 12. Tokių, kurie dažniausiai palaiko demokratų partijos liniją rūmuose yra 94, senate 25. Be to, ir iš respublikonų yra tokių, kurie gana dažnai balsuoja su demokratais. Tokių rūmuose yra 11, o senate 5. Taigi, tokių balsų, kurie gali palaikyti Trumano Fair Deal programą, tikru balsų 21% rūmuose ir tik 12,5% senate, bet daugeliu atveju tokių balsų galima tikėtis iki 46% rūmuose ir iki 43,5% senate...

Mat, nors iš vardo demokratai ir turi daugumą, bet demokratų dalis yra yra iš pietinių valstybių, iš anapus Dixi upės, todėl ir "dixikratai". Tie Trumano programai priešingi labiau už respublikonus ir prieš ją visada remia respublikonus. Tų pietiečių demokratų yra 49 rūmuose ir 12 senate. Sudėjus juos su tais respublikonais, kurie aiškiai priešingi Trumano siūlomoms reformoms, susidaro opozicija toms reformoms 54% rūmuose ir 56,5% senate. Ši opozicija yra visai tvirta, tuo tarpu galimų Trumano reformų šalininkų mažuma yra mišri, sudaryta iš įvairių atspalvių, kurių tarpe tikrų yra tik 21% rūmuose ir tik 21,5% Senate. Tad ir be pranašų galima numatyti, kad Trumano reformų programa turės būti porai metų padėta į stalčių...

Mažiau aiškumo, kokios įtakos šie rinkimai turės Amerikos užsienio politikoje. Pažymėtina, rinkimai šiuo atžvilgiu parodė aiškų nusistatymą prieš komunistus. Abi partijos sakėsi, kad jos stovi prieš komunizmo bangos sustabdymą. Visas klausimas sukasi apie tai, katros partijos atstovai nuosirdesni to sulaukimo siekime ir katros atstovai numato geresnes priemones tam tikslui. Pažymėtina ir tai, kad stipriai rinkimus laimėjęs Taftas daugelio rinkėjų akyse buvo lyg ir izoliacionistas, nors jau po rinkimų jis praeiškė, būti izoliacionistu šiandien būtų beprotiška. Bet Illinois Dirksenas laimėjo rinkimus gana stipriai pabrėždamas izoliacionistinę programą...

Greičiausiai, kad pasipriešinimas komunistų ekspansijai bus tęsiamas ir toliau, tik respublikonai ima tikrinti visos tos akcijos tikslingumą. Tas tikrinimas akciją sulėtins, gal ir sumažins, o ar pagerins — laikas turės parodyti. Pažymėtina, kad nei viena partija nekaltėjo apie komunistų ekspansijos grąžinimą atgal, o tik apie jos plėtimosi sustabdymą...

KAS ir KUR

- Pavergtoje Lietuvoje komunistai pradėjo iš žemės ūkio Akademijos šalinti senuosius profesorius. Atleistas žemės ūkio mašinų specialistas prof. Kundrotas ir apkaltintas kenkimu komunistinei dvasiai. Yra ir daugiau atleistų. Nukentėjo ir komunistinis rektorius Matas Mickys, kuris nemažai garbino Maskvą. Ir jis pakeistas geresniu, iš Maskvos atgabenturu rusu.
- Maskvai pasidavęs gen. Vitkauskas, kaip praneša komunistiniai laikraščiai, apdovanotas aukščiausiu Lenino ordinu.
- Didžiosios Britanijos Lietuvos Sąjungai priklauso 2,288 nariai. Sąjungos metiniame suvažiavime ministeris B. K. Butleris išrinktas garbės nariu.
- Lapkričio 16 ir 17 dienomis baletininkai T. Babuškinaitė ir A. Liepinas pakviesti išpildyti programą Bostono šokių teatre. Tas pakvietimas gautas po sekmingo pasirodymo So. Bostono lietuviams.
- Chicagietis Jonas Brenza, kandidatavęs respublikonų sąrašą, išrinktas Cook apskritys išdinininku.
- Dail. Adolfas Valeška Chicagoje atidaro bažnytinio meno dirbtuvę.
- Rašytojas Jonas Navardauskas, gyvenęs Kanadoje, ruošiasi išleisti novelių knygą, kuri vadinsis Aukšinių vakarų daina.
- Muencheno, Wuedzburgo ir Ambergio miestuose, Vokietijoje, skubiai statomi dideli barakai. Juose bus apgyvendinti DP, iškelti iš kareivinių kurias užima kariuomenė.
- Juzė Krištolaitytė, operos solistė, iš Worcesterio persikėli gyventi į So. Bostoną.
- J. Čunovienė, buvusi Kauno baleto artistė, gyvenanti Australijoje, Perth, paruošė "Gulbių ežerą" ir "Copellia" baletus. Su skrajojančiu Linley Wilson teatru keliauja po visą Australiją. Pastatymams dekoracijas darė Vaclo Ratas.
- Australijon nuvykusi Elena Kepalaitė, išraiškos šokio šokėja, gražiai pasirodė Melbourne miesto salėje.
- Rusų pagrobtoje Lietuvoje nepaprastai sumažėjo gyvulių ir paukščių. Komunistų partija siekia, kad 1951 metais būtų 300,000 kiaušinių (1939 m. buvo 1,279,000), 360,000 avių (buvo 1,192,000), paukščių 1,300,000 (buvo 2,700,000). Jei tik tokių skaičių siekia, tai kiek dabar yra?
- Lapkričio 5 d. Hannoveryje, Vokietijoje, įvyko lietuviams vadovaujančių asmenų pasitarimas. Bendruomenės pirmininkas Pr. Zundė pranešė, kad Vokietijoje dar yra 11,408 lietuviai, gyvena 164 vietovėse.

IKI NAUJŲ METŲ DIDŽIOJI SLIUPTARNIŲ

knyga tik už 3 dolerius!

Geriausia žieminių (Kalėdų) dovana jums patiems, jūsų šeimoms ir draugams. Skaitydami SLIUPTARNIŲ knygą, matysite Amerikos lietuvių nuveiktus darbus dėl lietuvių, kultūros ir geriosios, šviesiosios gyvenimo; taipgi labai karštas kovas "Sliuptarnių" su "kryžiotais".

Tai iš tikrųjų yra pirmutinė lietuvių literatūroje knyga, kurioje atsimuša Amerikos lietuvių gyvenimas, tarsi veidrodelyje arba teatro filmoje. 652 dideli puslapiai; kieti drobės viršeliai; Dr. Sliupo, "dėdės" šerno ir kun. Dembskio atvaizdai; o kaina dabar tik \$3.00! Bet po Naujų Metų ir vėl bus \$5.00.

Reikalaukite (tuoj, kad nepritrūktų!) šiuo adresu:

Dr. Al. Margeris
3325 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.

Zvilgsnis į praėjusius rinkimus

Senatoriaus Roberto Tafto perrinkimas į senatą šiuo krintingu Amerikos ir pasaulio istorijos laikotapiu yra džiugus įvykis visiems geros valios žmonėms. Lygiu būdu tai yra įrodymas, kad teisingumas ir padarumas net ir politikoje dar nėra nustoję savo svorio. Daug pajukos ir netgi šmeižto buvo nukreipta į senatorių Taftą, bet tauta atskyrė pelus nuo grūdų ir milžiniška balsų dauguma trečią kartą palydėjo Taftą į senatą. Ne tik ūkininkai ir miestiečiai, pramonininkai ir laisvųjų profesijų žmonės, bet ir darbininkai balsavo už Taftą. Vieną sykį darbininkų paklaustas, ko

Preėjusieji rinkimai atnešė ir kitų gerų žinių. New Yorko valstybėje susiblokavus demokratams, respublikonams ir liberalams, buvo pagaliau nugąžtas Vito Marcantonio, vienintelis komunistų "garsiajalis". Jungtinių Valstybių Kongrese.

Kalifornijoje respublikonų kandidatas į senatą R. Nixonas nugalėjo bolševikuojančią Eleng Gahagan Douglas, kino artisto Melvyn Douglas žmoną, o senatame Connecticute vienas didžiausių velionies Roosevelt "svieto lygintojų", gubernatorius Shester Bowles buvo nugalėtas respublikono J. Lodge.

Viską draugėn sudėjus, šiuos rinkimus galima vertinti kaip posūkį dešinėn, kaip įspėjimą, kad tolesnis slinkimas į Anglijos pobūdžio socializmą tuo tarpu dar yra per ankstyvas. Lygiu būdu šiuos rinkimus galima aiškinti, kaip tautos pasisakymą už griežtesnę politiką su komunistais tiek krašto viduje, tiek ir už valstybės ribų. Visa tai be abejo, yra geras ženklas. Tačiau didžioji problema — komunizmo galybės sutruikėjimas — visvien tebestovi prieš akis. Jai išspręsti reikės visų gerųjų pasaulio pajėgų talkininkavimą, kurioms vadovauti likimas yra paskyręs Ameriką.

Kenčiančiai lietuvių tautai ir kitoms bolševikų naikinamoms tautoms šie rinkimai yra lyg tolimas malonus vėjelio pūstelėjimas, silpnutė prošvaistė tamzės miglose. Atrodo, kad ir ši šalis po truputį pradeda suprasti, jog pastovi taika su bolševikais nėra įmanoma, bet tėra įmanomas konflikto atidėjimas. Anksčiau ar vėliau teks stoti žūbtūtinėn kovon su komunistais ir — arba juos nugalėti, ar žūti. Šiandien labiau, negu bet kada anksčiau, yra pranašingas Abraomo Lincolno posakis, pasak kurio žmonija negali gyventi pusiau laisva ir pusiau pavergta.

Praėjusių rinkimų nuotaikos ir pasekmės kiek sustiprino mūsų viltis, kad ateities žmonija bus laisva žmonija ir kad vergovė ir priepauda bus visur amžinai panaikinta.

Julius Smetona

• Muzikas Jeronimas Kačinskis So. Bostone veda vietos lietuvių chorą, moko norinčius pramokti muzikos ir komponuoja naujas dainas bei giesmes. Šiuo metu daugiausiai dirba rašydamas muziką mišioms.

• Dail. A. Tamošaitis, gyvenęs Kanadoje, deda pastangas įkurti lietuvišką kaimą. Turi jau numatę ir vietą, pusiaukelėje tarp Montrealio ir Toronto, šalia Lauryno upės. Kanados lietuviai tokio kaimo steigimu labai domisi.

• Švedijos Lietuvių Draugija nusiskundžia, kad labai gausėja mišrių šeimų kūrimas.

• New Yorkke nuo paralyžiaus mirė Antanas Mikalauskas, buvęs SLA viceprezidentas. Mirė turėdamas 60 metų amžiaus.

MŪSŲ KALBA

Redaguoja
Pranas Skardžius

KURGI TAS PRANAŠUMAS?

(Tęsinys)

3. TARPTAUTINĖS SVETIMYBĖS IR SLAVIŠKI SKOLINIAI

Svarstant svetimybų rašybą, dažnai tarptautinės svetimybės suplakamos su slaviškais skoliniais, ir vėliau iš to daromos klaidingos išvados. Tai ypač lengvai gali atsitikti dėl to, kad dalį bendrų kultūros žodžių esame gavę ne iš tiesioginių pirminių šaltinių, bet per kaimynines slavų kalbas, pvz.: apaštalas, cukrus, Kalėdos, kryžius, miša, pipiras, rožė, šilkas ir kt. Šitos rūšies žodžių prolytės slavų kalbose yra įgavusios būdingų slavų tų kalbų garsinių, tiek forminių atmainų; pvz. apaštalas, jei jis tiesiogiai būtų paskolintas iš sen. graikų apostolos, šian dien mūsų būtų vadinamas apostolas; lot. missa, tiesiogiai patekusi mūsų kalbon, dabar skambėtų miša, ne miša (iš lenkų misza), ir tt. Dėl šitų atmainų, įvykusių slavų kalbose, tos rūšies skoliniai mums visų pirma yra slaviški, ne graikiški, lotyniški ar kitokie. Lygiai taip pat mums slaviški skoliniai yra ir andarokas, kvartūkas, uknoš, nors jie per gudų lenkų kalbas yra kilę iš vokiečių kalbos. Tos pat rūšies pagaliau yra ir dijkokas su fiolka (arba pijolka): dijkokas yra per gudų dijak (djak) perdirtas iš graikų diakonas lygiai taip pat, kaip kad iš to pat žodžio per lenkų žak yra išrėdę mūsų žėkas, o fiolka per lenkų fiolka yra kilusi iš lot. viola. Tiek pirmasis, tiek antrasis iš jų, be kitų žymių atmainų (gudų dijak yra atsimušęs graikišką kaitmenį -onos, o lenkų fiolka, yra pradinė v pakeitusi į f, ir gale pridėjusi priesagą -ka), turi dar įterptinį slavišką jota, todėl nei dijkokas, nei fiolka šiuo atžvilgiu niekuo nesiskiria nuo pijoko, pijonyčios (iš gudų lenkų pijak, pijanica) arba prajėvo, prajovo (iš gudų projava). Dėl slaviško joto plg. dar: aliošius (iš lenkų eljasz), Marijošius (iš lenkų Marjasz), Mesiošius (iš lenkų Mesjasz), Tobiošius ir kt.

Bet dabartinėje bendrinėje kalboje daugelio susilavinusių tarptautinių žodžių nebeavartojame arba stengiamės nebeavartoti. Pvz. užuot slaviškų skolinių advokatas, begemotas, elinas, garpūnas, gusaras, jumoras, kotlietas, pralot, skarlatina, skotas ir kt. dabar jau vartojame arba patariame vartoti advokatas (iš lot. advocatus), behemotas (iš hebr. behemoth, plg. anglų behemoth, vok. Behemoth ir kt.), helenas (iš graikų hellen, plg. anglų Hellene, prc. hellene, vok. Hellene), harpūnas (plg. anglų harpoon, olandų harpoen, vok. Harpune, prc. harpon ir kt.), husaras (iš vengrų huszar, plg. anglų hussar, prc. hussard, vok. Husar), humoras (iš lot. humor, prc. humoras, rusiškas žodis), kotlietas (iš prc. cotelette, su panašia priesaga kaip kvartetas, sonetas ir kt.), prelatas (iš lot. praelatus), skarlatina (plg. anglų scarlatina, prc. scarlatine ir kt. iš lot. scarlatum), skotas (iš anglų Scot; skotas yra paskolintas iš sen. graikų apostolos, šian dien mūsų būtų vadinamas apostolas; lot. missa, tiesiogiai patekusi mūsų kalbon, dabar skambėtų miša, ne miša (iš lenkų misza), ir tt. Dėl šitų atmainų, įvykusių slavų kalbose, tos rūšies skoliniai mums visų pirma yra slaviški, ne graikiški, lotyniški ar kitokie. Lygiai taip pat mums slaviški skoliniai yra ir andarokas, kvartūkas, uknoš, nors jie per gudų lenkų kalbas yra kilę iš vokiečių kalbos. Tos pat rūšies pagaliau yra ir dijkokas su fiolka (arba pijolka): dijkokas yra per gudų dijak (djak) perdirtas iš graikų diakonas lygiai taip pat, kaip kad iš to pat žodžio per lenkų žak yra išrėdę mūsų žėkas, o fiolka per lenkų fiolka yra kilusi iš lot. viola. Tiek pirmasis, tiek antrasis iš jų, be kitų žymių atmainų (gudų dijak yra atsimušęs graikišką kaitmenį -onos, o lenkų fiolka, yra pradinė v pakeitusi į f, ir gale pridėjusi priesagą -ka), turi dar įterptinį slavišką jota, todėl nei dijkokas, nei fiolka šiuo atžvilgiu niekuo nesiskiria nuo pijoko, pijonyčios (iš gudų lenkų pijak, pijanica) arba prajėvo, prajovo (iš gudų projava). Dėl slaviško joto plg. dar: aliošius (iš lenkų eljasz), Marijošius (iš lenkų Marjasz), Mesiošius (iš lenkų Mesjasz), Tobiošius ir kt.

Bet dabartinėje bendrinėje kalboje daugelio susilavinusių tarptautinių žodžių nebeavartojame arba stengiamės nebeavartoti. Pvz. užuot slaviškų skolinių advokatas, begemotas, elinas, garpūnas, gusaras, jumoras, kotlietas, pralot, skarlatina, skotas ir kt. dabar jau vartojame arba patariame vartoti advokatas (iš lot. advocatus), behemotas (iš hebr. behemoth, plg. anglų behemoth, vok. Behemoth ir kt.), helenas (iš graikų hellen, plg. anglų Hellene, prc. hellene, vok. Hellene), harpūnas (plg. anglų harpoon, olandų harpoen, vok. Harpune, prc. harpon ir kt.), husaras (iš vengrų huszar, plg. anglų hussar, prc. hussard, vok. Husar), humoras (iš lot. humor, prc. humoras, rusiškas žodis), kotlietas (iš prc. cotelette, su panašia priesaga kaip kvartetas, sonetas ir kt.), prelatas (iš lot. praelatus), skarlatina (plg. anglų scarlatina, prc. scarlatine ir kt. iš lot. scarlatum), skotas (iš anglų Scot; skotas yra paskolintas iš sen. graikų apostolos, šian dien mūsų būtų vadinamas apostolas; lot. missa, tiesiogiai patekusi mūsų kalbon, dabar skambėtų miša, ne miša (iš lenkų misza), ir tt. Dėl šitų atmainų, įvykusių slavų kalbose, tos rūšies skoliniai mums visų pirma yra slaviški, ne graikiški, lotyniški ar kitokie. Lygiai taip pat mums slaviški skoliniai yra ir andarokas, kvartūkas, uknoš, nors jie per gudų lenkų kalbas yra kilę iš vokiečių kalbos. Tos pat rūšies pagaliau yra ir dijkokas su fiolka (arba pijolka): dijkokas yra per gudų dijak (djak) perdirtas iš graikų diakonas lygiai taip pat, kaip kad iš to pat žodžio per lenkų žak yra išrėdę mūsų žėkas, o fiolka per lenkų fiolka yra kilusi iš lot. viola. Tiek pirmasis, tiek antrasis iš jų, be kitų žymių atmainų (gudų dijak yra atsimušęs graikišką kaitmenį -onos, o lenkų fiolka, yra pradinė v pakeitusi į f, ir gale pridėjusi priesagą -ka), turi dar įterptinį slavišką jota, todėl nei dijkokas, nei fiolka šiuo atžvilgiu niekuo nesiskiria nuo pijoko, pijonyčios (iš gudų lenkų pijak, pijanica) arba prajėvo, prajovo (iš gudų projava). Dėl slaviško joto plg. dar: aliošius (iš lenkų eljasz), Marijošius (iš lenkų Marjasz), Mesiošius (iš lenkų Mesjasz), Tobiošius ir kt.

Bet dabartinėje bendrinėje kalboje daugelio susilavinusių tarptautinių žodžių nebeavartojame arba stengiamės nebeavartoti. Pvz. užuot slaviškų skolinių advokatas, begemotas, elinas, garpūnas, gusaras, jumoras, kotlietas, pralot, skarlatina, skotas ir kt. dabar jau vartojame arba patariame vartoti advokatas (iš lot. advocatus), behemotas (iš hebr. behemoth, plg. anglų behemoth, vok. Behemoth ir kt.), helenas (iš graikų hellen, plg. anglų Hellene, prc. hellene, vok. Hellene), harpūnas (plg. anglų harpoon, olandų harpoen, vok. Harpune, prc. harpon ir kt.), husaras (iš vengrų huszar, plg. anglų hussar, prc. hussard, vok. Husar), humoras (iš lot. humor, prc. humoras, rusiškas žodis), kotlietas (iš prc. cotelette, su panašia priesaga kaip kvartetas, sonetas ir kt.), prelatas (iš lot. praelatus), skarlatina (plg. anglų scarlatina, prc. scarlatine ir kt. iš lot. scarlatum), skotas (iš anglų Scot; skotas yra paskolintas iš sen. graikų apostolos, šian dien mūsų būtų vadinamas apostolas; lot. missa, tiesiogiai patekusi mūsų kalbon, dabar skambėtų miša, ne miša (iš lenkų misza), ir tt. Dėl šitų atmainų, įvykusių slavų kalbose, tos rūšies skoliniai mums visų pirma yra slaviški, ne graikiški, lotyniški ar kitokie. Lygiai taip pat mums slaviški skoliniai yra ir andarokas, kvartūkas, uknoš, nors jie per gudų lenkų kalbas yra kilę iš vokiečių kalbos. Tos pat rūšies pagaliau yra ir dijkokas su fiolka (arba pijolka): dijkokas yra per gudų dijak (djak) perdirtas iš graikų diakonas lygiai taip pat, kaip kad iš to pat žodžio per lenkų žak yra išrėdę mūsų žėkas, o fiolka per lenkų fiolka yra kilusi iš lot. viola. Tiek pirmasis, tiek antrasis iš jų, be kitų žymių atmainų (gudų dijak yra atsimušęs graikišką kaitmenį -onos, o lenkų fiolka, yra pradinė v pakeitusi į f, ir gale pridėjusi priesagą -ka), turi dar įterptinį slavišką jota, todėl nei dijkokas, nei fiolka šiuo atžvilgiu niekuo nesiskiria nuo pijoko, pijonyčios (iš gudų lenkų pijak, pijanica) arba prajėvo, prajovo (iš gudų projava). Dėl slaviško joto plg. dar: aliošius (iš lenkų eljasz), Marijošius (iš lenkų Marjasz), Mesiošius (iš lenkų Mesjasz), Tobiošius ir kt.

Bet dabartinėje bendrinėje kalboje daugelio susilavinusių tarptautinių žodžių nebeavartojame arba stengiamės nebeavartoti. Pvz. užuot slaviškų skolinių advokatas, begemotas, elinas, garpūnas, gusaras, jumoras, kotlietas, pralot, skarlatina, skotas ir kt. dabar jau vartojame arba patariame vartoti advokatas (iš lot. advocatus), behemotas (iš hebr. behemoth, plg. anglų behemoth, vok. Behemoth ir kt.), helenas (iš graikų hellen, plg. anglų Hellene, prc. hellene, vok. Hellene), harpūnas (plg. anglų harpoon, olandų harpoen, vok. Harpune, prc. harpon ir kt.), husaras (iš vengrų huszar, plg. anglų hussar, prc. hussard, vok. Husar), humoras (iš lot. humor, prc. humoras, rusiškas žodis), kotlietas (iš prc. cotelette, su panašia priesaga kaip kvartetas, sonetas ir kt.), prelatas (iš lot. praelatus), skarlatina (plg. anglų scarlatina, prc. scarlatine ir kt. iš lot. scarlatum), skotas (iš anglų Scot; skotas yra paskolintas iš sen. graikų apostolos, šian dien mūsų būtų vadinamas apostolas; lot. missa, tiesiogiai patekusi mūsų kalbon, dabar skambėtų miša, ne miša (iš lenkų misza), ir tt. Dėl šitų atmainų, įvykusių slavų kalbose, tos rūšies skoliniai mums visų pirma yra slaviški, ne graikiški, lotyniški ar kitokie. Lygiai taip pat mums slaviški skoliniai yra ir andarokas, kvartūkas, uknoš, nors jie per gudų lenkų kalbas yra kilę iš vokiečių kalbos. Tos pat rūšies pagaliau yra ir dijkokas su fiolka (arba pijolka): dijkokas yra per gudų dijak (djak) perdirtas iš graikų diakonas lygiai taip pat, kaip kad iš to pat žodžio per lenkų žak yra išrėdę mūsų žėkas, o fiolka per lenkų fiolka yra kilusi iš lot. viola. Tiek pirmasis, tiek antrasis iš jų, be kitų žymių atmainų (gudų dijak yra atsimušęs graikišką kaitmenį -onos, o lenkų fiolka, yra pradinė v pakeitusi į f, ir gale pridėjusi priesagą -ka), turi dar įterptinį slavišką jota, todėl nei dijkokas, nei fiolka šiuo atžvilgiu niekuo nesiskiria nuo pijoko, pijonyčios (iš gudų lenkų pijak, pijanica) arba prajėvo, prajovo (iš gudų projava). Dėl slaviško joto plg. dar: aliošius (iš lenkų eljasz), Marijošius (iš lenkų Marjasz), Mesiošius (iš lenkų Mesjasz), Tobiošius ir kt.

Bet dabartinėje bendrinėje kalboje daugelio susilavinusių tarptautinių žodžių nebeavartojame arba stengiamės nebeavartoti. Pvz. užuot slaviškų skolinių advokatas, begemotas, elinas, garpūnas, gusaras, jumoras, kotlietas, pralot, skarlatina, skotas ir kt. dabar jau vartojame arba patariame vartoti advokatas (iš lot. advocatus), behemotas (iš hebr. behemoth, plg. anglų behemoth, vok. Behemoth ir kt.), helenas (iš graikų hellen, plg. anglų Hellene, prc. hellene, vok. Hellene), harpūnas (plg. anglų harpoon, olandų harpoen, vok. Harpune, prc. harpon ir kt.), husaras (iš vengrų huszar, plg. anglų hussar, prc. hussard, vok. Husar), humoras (iš lot. humor, prc. humoras, rusiškas žodis), kotlietas (iš prc. cotelette, su panašia priesaga kaip kvartetas, sonetas ir kt.), prelatas (iš lot. praelatus), skarlatina (plg. anglų scarlatina, prc. scarlatine ir kt. iš lot. scarlatum), skotas (iš anglų Scot; skotas yra paskolintas iš sen. graikų apostolos, šian dien mūsų būtų vadinamas apostolas; lot. missa, tiesiogiai patekusi mūsų kalbon, dabar skambėtų miša, ne miša (iš lenkų misza), ir tt. Dėl šitų atmainų, įvykusių slavų kalbose, tos rūšies skoliniai mums visų pirma yra slaviški, ne graikiški, lotyniški ar kitokie. Lygiai taip pat mums slaviški skoliniai yra ir andarokas, kvartūkas, uknoš, nors jie per gudų lenkų kalbas yra kilę iš vokiečių kalbos. Tos pat rūšies pagaliau yra ir dijkokas su fiolka (arba pijolka): dijkokas yra per gudų dijak (djak) perdirtas iš graikų diakonas lygiai taip pat, kaip kad iš to pat žodžio per lenkų žak yra išrėdę mūsų žėkas, o fiolka per lenkų fiolka yra kilusi iš lot. viola. Tiek pirmasis, tiek antrasis iš jų, be kitų žymių atmainų (gudų dijak yra atsimušęs graikišką kaitmenį -onos, o lenkų fiolka, yra pradinė v pakeitusi į f, ir gale pridėjusi priesagą -ka), turi dar įterptinį slavišką jota, todėl nei dijkokas, nei fiolka šiuo atžvilgiu niekuo nesiskiria nuo pijoko, pijonyčios (iš gudų lenkų pijak, pijanica) arba prajėvo, prajovo (iš gudų projava). Dėl slaviško joto plg. dar: aliošius (iš lenkų eljasz), Marijošius (iš lenkų Marjasz), Mesiošius (iš lenkų Mesjasz), Tobiošius ir kt.

Bet dabartinėje bendrinėje kalboje daugelio susilavinusių tarptautinių žodžių nebeavartojame arba stengiamės nebeavartoti. Pvz. užuot slaviškų skolinių advokatas, begemotas, elinas, garpūnas, gusaras, jumoras, kotlietas, pralot, skarlatina, skotas ir kt. dabar jau vartojame arba patariame vartoti advokatas (iš lot. advocatus), behemotas (iš hebr. behemoth, plg. anglų behemoth, vok. Behemoth ir kt.), helenas (iš graikų hellen, plg. anglų Hellene, prc. hellene, vok. Hellene), harpūnas (plg. anglų harpoon, olandų harpoen, vok. Harpune, prc. harpon ir kt.), husaras (iš vengrų huszar, plg. anglų hussar, prc. hussard, vok. Husar), humoras (iš lot. humor, prc. humoras, rusiškas žodis), kotlietas (iš prc. cotelette, su panašia priesaga kaip kvartetas, sonetas ir kt.), prelatas (iš lot. praelatus), skarlatina (plg. anglų scarlatina, prc. scarlatine ir kt. iš lot. scarlatum), skotas (iš anglų Scot; skotas yra paskolintas iš sen. graikų apostolos, šian dien mūsų būtų vadinamas apostolas; lot. missa, tiesiogiai patekusi mūsų kalbon, dabar skambėtų miša, ne miša (iš lenkų misza), ir tt. Dėl šitų atmainų, įvykusių slavų kalbose, tos rūšies skoliniai mums visų pirma yra slaviški, ne graikiški, lotyniški ar kitokie. Lygiai taip pat mums slaviški skoliniai yra ir andarokas, kvartūkas, uknoš, nors jie per gudų lenkų kalbas yra kilę iš vokiečių kalbos. Tos pat rūšies pagaliau yra ir dijkokas su fiolka (arba pijolka): dijkokas yra per gudų dijak (djak) perdirtas iš graikų diakonas lygiai taip pat, kaip kad iš to pat žodžio per lenkų žak yra išrėdę mūsų žėkas, o fiolka per lenkų fiolka yra kilusi iš lot. viola. Tiek pirmasis, tiek antrasis iš jų, be kitų žymių atmainų (gudų dijak yra atsimušęs graikišką kaitmenį -onos, o lenkų fiolka, yra pradinė v pakeitusi į f, ir gale pridėjusi priesagą -ka), turi dar įterptinį slavišką jota, todėl nei dijkokas, nei fiolka šiuo atžvilgiu niekuo nesiskiria nuo pijoko, pijonyčios (iš gudų lenkų pijak, pijanica) arba prajėvo, prajovo (iš gudų projava). Dėl slaviško joto plg. dar: aliošius (iš lenkų eljasz), Marijošius (iš lenkų Marjasz), Mesiošius (iš lenkų Mesjasz), Tobiošius ir kt.

Bet dabartinėje bendrinėje kalboje daugelio susilavinusių tarptautinių žodžių nebeavartojame arba stengiamės nebeavartoti. Pvz. užuot slaviškų skolinių advokatas, begemotas, elinas, garpūnas, gusaras, jumoras, kotlietas, pralot, skarlatina, skotas ir kt. dabar jau vartojame arba patariame vartoti advokatas (iš lot. advocatus), behemotas (iš hebr. behemoth, plg. anglų behemoth, vok. Behemoth ir kt.), helenas (iš graikų hellen, plg. anglų Hellene, prc. hellene, vok. Hellene), harpūnas (plg. anglų harpoon, olandų harpoen, vok. Harpune, prc. harpon ir kt.), husaras (iš vengrų huszar, plg. anglų hussar, prc. hussard, vok. Husar), humoras (iš lot. humor, prc. humoras, rusiškas žodis), kotlietas (iš prc. cotelette, su panašia priesaga kaip kvartetas, sonetas ir kt.), prelatas (iš lot. praelatus), skarlatina (plg. anglų scarlatina, prc. scarlatine ir kt. iš lot. scarlatum), skotas (iš anglų Scot; skotas yra paskolintas iš sen. graikų apostolos, šian dien mūsų būtų vadinamas apostolas; lot. missa, tiesiogiai patekusi mūsų kalbon, dabar skambėtų miša, ne miša (iš lenkų misza), ir tt. Dėl šitų atmainų, įvykusių slavų kalbose, tos rūšies skoliniai mums visų pirma yra slaviški, ne graikiški, lotyniški ar kitokie. Lygiai taip pat mums slaviški skoliniai yra ir andarokas, kvartūkas, uknoš, nors jie per gudų lenkų kalbas yra kilę iš vokiečių kalbos. Tos pat rūšies pagaliau yra ir dijkokas su fiolka (arba pijolka): dijkokas yra per gudų dijak (djak) perdirtas iš graikų diakonas lygiai taip pat, kaip kad iš to pat žodžio per lenkų žak yra išrėdę mūsų žėkas, o fiolka per lenkų fiolka yra kilusi iš lot. viola. Tiek pirmasis, tiek antrasis iš jų, be kitų žymių atmainų (gudų dijak yra atsimušęs graikišką kaitmenį -onos, o lenkų fiolka, yra pradinė v pakeitusi į f, ir gale pridėjusi priesagą -ka), turi dar įterptinį slavišką jota, todėl nei dijkokas, nei fiolka šiuo atžvilgiu niekuo nesiskiria nuo pijoko, pijonyčios (iš gudų lenkų pijak, pijanica) arba prajėvo, prajovo (iš gudų projava). Dėl slaviško joto plg. dar: aliošius (iš lenkų eljasz), Marijošius (iš lenkų Marjasz), Mesiošius (iš lenkų Mesjasz), Tobiošius ir kt.

Bet dabartinėje bendrinėje kalboje daugelio susilavinusių tarptautinių žodžių nebeavartojame arba stengiamės nebeavartoti. Pvz. užuot slaviškų skolinių advokatas, begemotas, elinas, garpūnas, gusaras, jumoras, kotlietas, pralot, skarlatina, skotas ir kt. dabar jau vartojame arba patariame vartoti advokatas (iš lot. advocatus), behemotas (iš hebr. behemoth, plg. anglų behemoth, vok. Behemoth ir kt.), helenas (iš graikų hellen, plg. anglų Hellene, prc. hellene, vok. Hellene), harpūnas (plg. anglų harpoon, olandų harpoen, vok. Harpune, prc. harpon ir kt.), husaras (iš vengrų huszar, plg. anglų hussar, prc. hussard, vok. Husar), humoras (iš lot. humor, prc. humoras, rusiškas žodis), kotlietas (iš prc. cotelette, su panašia priesaga kaip kvartetas, sonetas ir kt.), prelatas (iš lot. praelatus), skarlatina (plg. anglų scarlatina, prc. scarlatine ir kt. iš lot. scarlatum), skotas (iš anglų Scot; skotas yra paskolintas iš sen. graikų apostolos, šian dien mūsų būtų vadinamas apostolas; lot. missa, tiesiogiai patekusi mūsų kalbon, dabar skambėtų miša, ne miša (iš lenkų misza), ir tt. Dėl šitų atmainų, įvykusių slavų kalbose, tos rūšies skoliniai mums visų pirma yra slaviški, ne graikiški, lotyniški ar kitokie. Lygiai taip pat mums slaviški skoliniai yra ir andarokas, kvartūkas, uknoš, nors jie per gudų lenkų kalbas yra kilę iš vokiečių kalbos. Tos pat rūšies pagaliau yra ir dijkokas su fiolka (arba pijolka): dijkokas yra per gudų dijak (djak) perdirtas iš graikų diakonas lygiai taip pat, kaip kad iš to pat žodžio per lenkų žak yra išrėdę mūsų žėkas, o fiolka per lenkų fiolka yra kilusi iš lot. viola. Tiek pirmasis, tiek antrasis iš jų, be kitų žymių atmainų (gudų dijak yra atsimušęs graikišką kaitmenį -onos, o lenkų fiolka, yra pradinė v pakeitusi į f, ir gale pridėjusi priesagą -ka), turi dar įterptinį slavišką jota, todėl nei dijkokas, nei fiolka šiuo atžvilgiu niekuo nesiskiria nuo pijoko, pijonyčios (iš gudų lenkų pijak, pijanica) arba prajėvo, prajovo (iš gudų projava). Dėl slaviško joto plg. dar: aliošius (iš lenkų eljasz), Marijošius (iš lenkų Marjasz), Mesiošius (iš lenkų Mesjasz), Tobiošius ir kt.

Bet dabartinėje bendrinėje kalboje daugelio susilavinusių tarptautinių žodžių nebeavartojame arba stengiamės nebeavartoti. Pvz. užuot slaviškų skolinių advokatas, begemotas, elinas, garpūnas, gusaras, jumoras, kotlietas, pralot, skarlatina, skotas ir kt. dabar jau vartojame arba patariame vartoti advokatas (iš lot. advocatus), behemotas (iš hebr. behemoth, plg. anglų behemoth, vok. Behemoth ir kt.), helenas (iš graikų hellen, plg. anglų Hellene, prc. hellene, vok. Hellene), harpūnas (plg. anglų harpoon, olandų harpoen, vok. Harpune, prc. harpon ir kt.), husaras (iš vengrų huszar, plg. anglų hussar, prc. hussard, vok. Husar), humoras (iš lot. humor, prc. humoras, rusiškas žodis), kotlietas (iš prc. cotelette, su panašia priesaga kaip kvartetas, sonetas ir kt.), prelatas (iš lot. praelatus), skarlatina (plg. anglų scarlatina, prc. scarlatine ir kt. iš lot. scarlatum), skotas (iš anglų Scot; skotas yra paskolintas iš sen. graikų apostolos, šian dien mūsų būtų vadinamas apostolas; lot. missa, tiesiogiai patekusi mūsų kalbon, dabar skambėtų miša, ne miša (iš lenkų misza), ir tt. Dėl šitų atmainų, įvykusių slavų kalbose, tos rūšies skoliniai mums visų pirma yra slaviški, ne graikiški, lotyniški ar kitokie. Lygiai taip pat mums slaviški skoliniai yra ir andarokas, kvartūkas, uknoš, nors jie per gudų lenkų kalbas yra kilę iš vokiečių kalbos. Tos pat rūšies pagaliau yra ir dijkokas su fiolka (arba pijolka): dijkokas yra per gudų dijak (djak) perdirtas iš graikų diakonas lygiai taip pat, kaip kad iš to pat žodžio per lenkų žak yra išrėdę mūsų žėkas, o fiolka per lenkų fiolka yra kilusi iš lot. viola. Tiek pirmasis, tiek antrasis iš jų, be kitų žymių atmainų (gudų dijak yra atsimušęs graikišką kaitmenį -onos, o lenkų fiolka, yra pradinė v pakeitusi į f, ir gale pridėjusi priesagą -ka), turi dar įterptinį slavišką jota, todėl nei dijkokas, nei fiolka šiuo atžvilgiu niekuo nesiskiria nuo pijoko, pijonyčios (iš gudų lenkų pijak, pijanica) arba prajėvo, prajovo (iš gudų projava). Dėl slaviško joto plg. dar: aliošius (iš lenkų eljasz), Marijošius (iš lenkų Marjasz), Mesiošius (iš lenkų Mesjasz), Tobiošius ir kt.

Bet dabartinėje bendrinėje kalboje daugelio susilavinusių tarptautinių žodžių nebeavartojame arba stengiamės nebeavartoti. Pvz. užuot slaviškų skolinių advokatas, begemotas, elinas, garpūnas, gusaras, jumoras, kotlietas, pralot, skarlatina, skotas ir kt. dabar jau vartojame arba patariame vartoti advokatas (iš lot. advocatus), behemotas (iš hebr. behemoth, plg. anglų behemoth, vok. Behemoth ir kt.), helenas (iš graikų hellen, plg. anglų Hellene, prc. hellene, vok. Hellene), harpūnas (plg. anglų harpoon, olandų harpoen, vok. Harpune, prc. harpon ir kt.), husaras (iš vengrų huszar, plg. anglų hussar, prc. hussard, vok. Husar), humoras (iš lot. humor, prc. humoras, rusiškas žodis), kotlietas (iš prc. cotelette, su panašia priesaga kaip kvartetas, sonetas ir kt.), prelatas (iš lot. praelatus), skarlatina (plg. anglų scarlatina, prc. scarlatine ir kt. iš lot. scarlatum), skotas (iš anglų Scot; skotas yra paskolintas iš sen. graikų apostolos, šian dien mūsų būtų vadinamas apostolas; lot. missa, tiesiogiai patekusi mūsų kalbon, dabar skambėtų miša, ne miša (iš lenkų misza), ir tt. Dėl šitų atmainų, įvykusių slavų kalbose, tos rūšies skoliniai mums visų pirma yra slaviški, ne graikiški, lotyniški ar kitokie. Lygiai taip pat mums slaviški skoliniai yra ir andarokas, kvartūkas, uknoš, nors jie per gudų lenkų kalbas yra kilę iš vokiečių kalbos. Tos pat rūšies pagaliau yra ir dijkokas su fiolka (arba pijolka): dijkokas yra per gudų dijak (djak) perdirtas iš graikų diakonas lygiai taip pat, kaip kad iš to pat žodžio per lenkų žak yra išrėdę mūsų žėkas, o fiolka per lenkų fiolka yra kilusi iš lot. viola. Tiek pirmasis, tiek antrasis iš jų, be kitų žymių atmainų (gudų dijak yra atsimušęs graikišką kaitmenį -onos, o lenkų fiolka, yra pradinė v pakeitusi į f, ir gale pridėjusi priesagą -ka), turi dar įterptinį slavišką jota, todėl nei dijkokas, nei fiolka šiuo atžvilgiu niekuo nesiskiria nuo pijoko, pijonyčios (iš gudų lenkų pijak, pijanica) arba prajėvo, prajovo (iš gudų projava). Dėl slaviško joto plg. dar: aliošius (iš lenkų eljasz), Marijošius (iš

CIT, PAKLAUSYKIT!

Apie Dainavos šalies reprezentantus.

Ryšium su Čiurlionio ansamblio koncertais Amerikos didmiesčiuose, mūsų spaudoje pasirodė įvairių nuomonių ir pasiūlymų dėl jo repertuaro. Faktas, kad šiuo ansambliu gyvai dominė Amerikoje, kaip ir Lietuvoje ar tremtyje, rodo, jog ansamblis turi šaknis tautos sieloje. Ne be pagrindo ir mūsų kalba praturtėjo viena nauja sąvoka — čiurlionietis.

Rašytojas A. Vaičiulaitis sako:

"Nuo žilos senovės daina buvo ir liūdi pasiliko neatskirama lietuvių palydovė, ramintoja, gražesni pasaulio nešėja, vargo lengvintojas. Istorija mums pasakoja apie vaidinimus, kurie dainuodavo mūsų protėvių žygdarbius. Kai tautai neteko savo didvyrių, kada ant mūsų senelių pečių užkrito baudžiaivos jungas, tada darbų nuvarginti kaimiečiai paguodos rasdavo dainoje... Lietuviška daina mūsų broliai ir sesės, mūsų žiliosios motušės sukrėdavo savo vargus, džiaugsmus, širdies jautrumą, atsiminimus, svajones... Dainuodamas, lietuvis ne tik sau širdį graudino, kaip Maironis sako, bet ir visu žilumai ir išsilgimui išreiškė savo meninį pamėgimą, grožio meilę ir estetinį skonį. Kad lietuviškoji liaudies daina yra aukštos grožinės vertės, jau ne nuo šiandien pastebėta. Didžiausieji pasaulio genijai, kaip Goethe, yra jomis šavėję ir net savo kūrybą pakartoję."

Kai atsirado rašytinė lietuvių literatūra ir poetai imė kurti individualinę lyriką, lietuvių tauta pasigavo daugelio šiu poetų eiles, jas dainavo drauge su liaudies dainomis, ir kartais net sunku būtų atskirti, kur čia liaudies daina, kur kūrėjo kūrinys. Lietuvių poezijoje ir kūrėjo ir liaudies dainos yra glaudžiai susijusios. Lietuvių poezijoje ir kūrėjo ir liaudies dainos yra glaudžiai susijusios. Lietuvių poezijoje ir kūrėjo ir liaudies dainos yra glaudžiai susijusios.

(Mūsų Dainos, iš kun. J. Dabrilos paruošto dainų rinkinio Vaičiulaitis Dainos!)

Vaičiulaitį plačiau cituoju tiems, kurie "išsigelbėjimą" temato moderninėje kompozitorijų kūryboje ir ragina mūsų Dainavos šalies reprezentantus būtinai su ta kūryba eiti į sceną.

Evangelijos žodžiais tarant, "Pūtis didelė, bet piovėjų mažai". Tautos kultūros dirvonai dideli. Visiems kultūrininkams darbo yra daug. Dainavos šalies reprezentantai gali būti kiekvienas mūsų iškilesnis choras, ansamblis, net kvartetas, oktetas. Tik dirbime atsidėję, mažiau dairydami ir nepavydėdami kitiems.

Ne būtina visiems skrajoti po kitus miestus, jei sąlygos neleidžia. Užkariaukime savo kolonijų didmiesčių didžiasias scenas — ir tai bus didelė Dainavos šalies reprezentacija. O juk kiekvienoje kolonijoje yra žymių muzikų, dirigentų ir gražaus jaunimo. Prie kiekvienos lietuviškos bažnyčios veikia parapijiniai chorai, kurie neturėtų tenkintis vien giedojimu.

Kaip pavyzdį galima nurodyti So. Bostono Sv. Petro lietuvių parapijos chorą, kompozitoriaus Jeronimo Kačinsko vadovaujamą. Jame gražiai sutelpta gausios Amerikoje gimęs ir iš tremties atvykęs jaunimas. Jis gieda ir dainuoja. Liaudies ir kompozitorijų dainas. Vien pirmuoju darbymečiu jis jau spėjo užkariauti gausios Bostono lietuvių kolonijos simpatijas ir atkreipti į save didžiojo Bostono visuomenės dėmesį (pavasarių tautų festivalio proga to choro nuotrauką matėme ir didžiosios

amerikiečių spaudos puslapiuose).

Kalbu apie Čiurlionio ansamblių ne jo vadovo Alfonso Mikulskio inspiruotas, o apie Bostono chorą ne vien todėl, kad jame kurį laiką dainavo, bet — kaip jaunystę praleidęs choruose, pažįstas mūsų muzikų ir dirigentų savybės bei ambicijas. Visai neutraliai, nebijodamas pianisto prof. V. Bacevičiaus "ekskomunikos", noriu kviešti visus muzikos kolektyvų vadovus darniai pasidalinti Dainavos šalies reprezentacijos barais ir kiekvienam kilti aukštyn pagal savo jėgas ir išmanymą. Kas bando kritikuoti ir žeminti kito sėkmingai dirbimą ir lietuvių tautai daug naudos atnešantį darbą, teparodo ką geresnio.

Čiurlionio ansamblis per visą dešimtmetį buvo ne vienos kurios vietovės, bet visos Dainavos šalies reprezentantas. Jis tai pasiekė nuosekliu darbu, tvirtai laikydamasis pirmojo eilės liaudies dainų repertuaro. Jis yra Klaipėdos ir Vilniaus šaulių rinktinės chorų išdava. Didis mūsų nemirštamų paveikslų dailininkas ir muzikas Mykalojus Konstantinas Čiurlionis, kuris gyvas būdamas pats dirigavo chorą Vilniuje, atsikėlęs iš Rasų kopų, tik didžiuliu Čiurlionio ansambliu ir nebartų jį, jei ne visas jo dainas jis dainuoja. Antra vertus, šis ansamblis yra vertas lietuvių visuomenės pagarbos ir dėl to, kad jis dabarties aplinkybėse pastoviai ir aukštai išlaikė jau ištisą auringą dešimtmetį.

Lietuvoje buvo ir daugiau žymių chorų ir kitokių muzikos kolektyvų. Bet kur jie šiandien? Ir tremtyje jų buvo nemaža. Kodėl jie nepersikėlė už vandenynų? Toks Wiesbaden ansamblis taip pat buvo garsus. Bet, nusikėlęs į Seligenstadtą, nedrąsiai vadinosi senuoju vardu, kai naujosios stovyklos vardas jam nepriėjo. Sveikintina, kad bent Dainavos ansamblis iš Hanaus atgyja Chicagoje, Stepo So-deikos vadovaujamas.

Tai pavyzdžiai, kurie rodo, kad muzikams reikia daugiau atkaklumo ir veržlumo, ko Čiurlionio ansamblio vadovui netrūksta. Ed. Karnėnas

•PAKELIUI I MIRTĮ —
B. Gaidžiūno aprašymai
apie pergyvenimus vokiečių kalėjimuose. 231
pusl. Kaina \$1.00

VIENA DIENA SU VADOVU

Pagaliau ir mūsų redakciją pasiekė "Lietuvių kalbos vadovas". Jei kas anksčiau būtų sakęs, kad per vieną dieną gali prireikti bent keliolika kartų į jį pasižiūrėti, būtų atrodę neįtikėtina, bet taip ištikrųjų atsitiko.

Štai skaitau rankraštį, gana gerai parašytą, bet tai šen, tai ten vis pasitaiko žodis, daugelio nevienodai rašomas. Ir be vadovo tokiomis atvejais galima pataisyti, jei kas negerai parašyta, bet dabar yra kur patikrinti — katras gi teisus: autorius, ar redaktorius.

Pavyzdžiui, raudu parašyta "sekmingas". Visada uždedam tašką an e, jei tik tą trūkumą pastebim, bet dabar noris pasijusti drąsiau: o ką gi sako Vadovas apie tai! Taip, reikia taško. Tikėsimės, kad ir visi, kurie rašo, tokiomis atvejais pasirūpins žvilgtelėti į Vadovą, kai tik abejoja.

Arba, žodis "vaidila". Visaip rašo — i ir y, t. y., vaidila ir vaidyla. Vadovas aiškiai sako: vaidila.

Štai vėl žodis "išdava" — geras jis ar negeras? Kartais baidėmės to žodžio, keisdavom jį "padarinium" ar kuo kitu. Vadove tas žodis yra. Tiesa, pažymėtas, kaip naujadaras, bet nepasmerktas, leidžiamas vartoti. Gera, to žodžio daugiau nebesibaiminim.

Bet tuojau paaiškėja, kad ir Vadovas ne į visus klausimus atsako. Štai, pavyzdžiui, posakis: "aš pažįstu jo savybes". Šio žodžio kartais bijoma dėl dviejų priežasčių: kad jis esąs rusiško žodžio "svojstvo" vertimas, ir kad lietuviškai jis dar gali būti vartojamas ir kita prasme, būtent, "susieism, pasikalbėsim savybėje", tai yra — savųjų tarpe.

Vadove nurodyta, kad savybė yra savotiškas pobūdis, angliskai — property, prancūziškai — propriété, vokiškai — Eigenschaft. Angliškas ir prancūziškas žodis atitinka ir lietuvišką nuosavybę, nors lietuviškai savybės ir nuosavybės negalime sutapdinti. O tos kitos savybės prasmės vadovas visai nemini. Neaišku, ar tai tik šiaip jau praleista, ar tai yra tos antrosios prasmės pasmerkimas.

Vokiškai "Eigenschaft" ir rusiškai "svojstvo" sąvokai mūsų kalboje yra ir "ypatybė", kuri Vadove yra. Iš to tenka spręsti, kad Vadovas leidžia vartoti ypatybę ir savybę lygiagrečiai tai pačiai sąvokai reikšti. Bet gal-

la, kad lieka neaiškumas, ar vartotinas posakis "pasikalbėsim savybėje".

Dažnai susiduriame su posakiu "laikraštyje tilpo straipsnis". "Patalpinkite šį paveikslą jūsų laikraštyje" ir tt. Vadove žodžio "patalpinti" visai nėra, o apie "tilpti" pasakyta: "sueiti, pareiti"; mūsų bažnyčioje telpa bent keli tūkstančiai žmonių; salė netilpo visi žmonės".

Aišku, kad ir į laikraštį gali netilpti net ir visai geras straipsnis, bet jeigu straipsnis jau

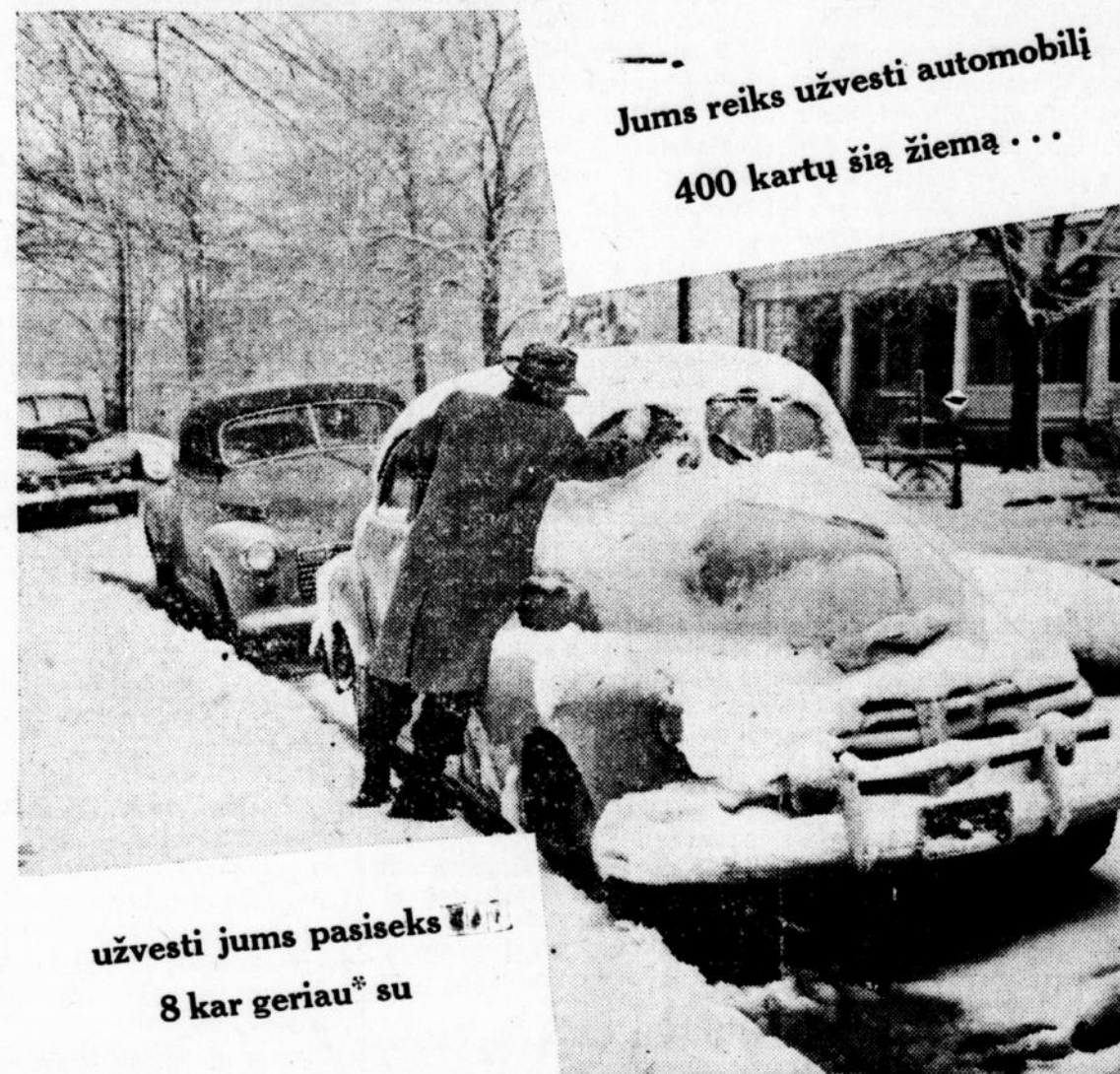
išspausdintas, įdėtas, tai greičiausiai ne dėl to, kad jis tilpo, tai yra, kad užteko jam ten vietos. Tačiau Vadove nieko nėra, kas šį dažnai pasitaikantį netikslumą pataisytų.

Šie pavyzdžiai rodo, kad Vadovas visų klausimų neišsprendė ir, žinoma, negalėjo jų išspręsti. Iš to išvada — kad tikrai sveikintinas dalykas yra Lietuvių Kalbos Draugijos atgijimas ir dar labiau pageidaujamas dalykas būtų, jei ji sugebėtų atgaivinti ir kalbos reika-

lams skirtą žurnalą. Nes tą patį vadovą toliau bevartant, dar kils dešimtys ir šimtai klausimų, į kuriuos turės kas nors atsakyti. O kas gi kitas galėtų tai padaryti, jei ne Lietuvių Kalbos Draugijos numatytasis Lietuvių Kalbos Centras per kalbos reikalams skirtą žurnalą! V. R.

AŠ LAIKIAU PAMALDAS UŽ STALINĄ

Idomus stačiatikių dvisiško pasipasakojimas. 60 puslapių knygelė. Kaina — 50 centų. Galima užsisakyti Dirvoje, siunčiant 50c pašto ženklais, arba \$1.00 už dvi

Jums reikia užvesti automobilį
400 kartų šią žiemą...

užvesti jums pasiseks su
8 kar geriau su

UŽTIKRINTAS
UŽVEDIMAS

Jokių extra išlaidų — tik žiemai vartokit:

- Bet kuri Sohio žieminė alyva gali būti padaryta su motoru.
- Žieminis Sohio greičių dėžės tepalas diferenciale ir transmisijoje.
- Duokit Sohio stočiai patikrinti akumuliatorių, kad būtų pilni 1.250 pajūgumo.
- Ir, žinoma, vartokit žieminį Sohio X-TANE, geriausią Ohio gasoliną.

Jūs užvedat arba mokam

*Parenta duomenimis pagal nusiskundimus "negali užvesti" tų Ohio auto savininkų, kurie NETURI Guaranteed Starting ir Sohio klientų, TURINČIŲ Sohio Guaranteed Winter Starting.

The STANDARD OIL Co.
Ohio endrovė... dirba Ohio žmonėms

KLAUSYKIT NAUJIENŲ
IŠ SOHIO REPORTERIO

smalsios akys. Jeigu ne jie arba ne viešuma, taip ir pasiliktų. Kokia pigi ta mūsų sąžinė ir dvilinka moralė — sau ir kitiems. Jeigu nuo manęs tai priklausytų, aš griežtai sutvarkyčiau santuokos reikalus. Išleisčiau tokį įstatymą, kad be smulkaus, pagrindinio medicinos ištyrimo nė žingsnio iš vietos. Tegul čia man ant teisėjo stalo jaunieji patiesia švairius, kaip deimantus, savo pažymėjimus. Tada leisčiau tuoktis.

Jis vėl kiek pavalkščiojo ir subėdė savo degantį žvilgsnį į Tvirbutą.

— Na, pasakyk, gerbiama: iš kur dabar tiek daug tų visokių iškrypėlių, nedakepėlių, invalidų? Pilnos ligoninės, kalėjimai, beprotnamiai, nepilnamečių pataisos įstaigos. Daugiausia tik dėl mūsų jaunystės palaidumo ir nesutvarkyto pačios santuokos reikalo. Žinau: norint šį reikalą sutvarkyti taip, kad ne visi, tiek moraliai, tiek fiziškai iškrypėliai galėtų tuoktis, daugelis piestu stoja. Esą, didžiausias pažeminimas taikyti tas pačias normas žmonėms ir gyvulininkystėje. O aš pasakysiu: žmonės pralenkia gyvulius savo lytiniu palaidumu eidami prie išsigimimo.

Barniūnas atsisėdo. Jis atrodė ramus, nuolaidesnis.

— Na, matai, kaip nukrypau. Ką reiškia, kada žmogus įsikali sau kokią idėją arba, tikiau pasakius, įsikalbi ligą. Taip ir su manim. Na, tiek to. Dabar arčiau prie mūsų temos. Tik pažvelgsim iš antrosios pusės. Šioje byloje teismas, be abejo, nepasitenkins be medicinos pagalbos. Reikalingi bus kraujo analizai. Tatai aišku, kaip šiandien sekmadienis. Ir štai: sakysim, laimei ar neleimei, medicina nustato, kad vaikas tavo. Kas tada? Kokia po to paties būklė?

Barniūnas kraipė galvą ir ilgai trūkčiojo pečiais.

— Aš net nebeįsimačiau... Čia pat, teismo salėje prasmek kiauurai žemę. Matai, ką žmonės šneka, toli gražu, dar nėra faktas. Girdėjau, eina kalbos, kad direktorius Peska dažnai palydi misis Tvirbutį į namus savo automobiliu, kad kartais paprašo ilgėliau pasilikti po darbo, kad paaugstinimą parūpino. Bet kas gi kaltas, kad tokia žavi žmona vėdei? Neužmūrysi gi jos dabar kur nors pilyje be langų ir neuždrausi kitiems žavėtis, nors kažin kaip jų nepažįstam. Pagaliau, prisimink ir savo uošvę, ką ji yra pasakiusi. Gal tas jos pasipiktinimas visai su pagrindu. Galų gale, kaip ten bebūtų, aš šitos bylos nesimu ir nevesiu. Nuosirdžiai sakau.

Čia jau, brolau, pyk nepyk, principo dalykas. Štai ir viskas, ką aš galėjau padėti. Paskutinis mano patarimas: pirmiausia nueik pas gydytoją ir patikrink pats save, jei nesi dar tikrines.

Išėjęs iš advokato, Tvirbutas sėdo į automobilį ir nežinojo, kur pasukti vairą, kur dabar dėtis. Tikėjosi, kad palengvės, o dabar štai kokia painiava pasidarė. Dabar jis jautėsi daug daugiau prislėgtas, negu po pusryčių. Išvykdamas iš namų, buvo beveik apsimiręs. Galvojo sau: užvesiu bylą, persikelsiu kitur gyventi ir baigta. O žmonai pasakysiu: "Dabar kalbėkis su mano advokatu." Gi dabar viskas apvirto aukštyn kojom.

Labiausiai buvo supykęs ant Barniūno. Niekad nesitikėjo panašios kiauulytės. Šitokio poelgio jis kitaip nė nemokėjo pavadinti. Keistas, nesuprantamas staiga buvo atsistojęs prieš jį Barniūnas. Niekad nebūtų patikėjęs, jei kas kitas jam papasakotų.

Tuo momentu, lyg atsipelkėjęs, staiga šovė jam mintis: "Kodėl Barniūnas visą laiką gynė tik Helen? Taip, tik ją vieną. O mane pikčiausiai kaltino. Kodėl? Argi ir Barniūnas jaustų patraukimą prie Helen ir būtų papirkęs josios lūpšnumo? Et, pagaliau, te-

gul jie pasiima tą Helen ir prasmenga visi!"

Kurį laiką jis pasėdėjo automobily, kol vėl surado paguodžiančią išeitį: "Ryt pasiieškosiu kito advokato, o su Barniūnu — baigta. Šiandien dar grįžtu į namus. Nepatogu kur nors klaidžioti, kol galutinai visas reikalus neįsisprendė."

Vos tik suburgė ties namais automobilis, Tvirbutienė tuojau pašoko ir išbėgo pasitikti. Ji visą laiką nuobodžiai laukė ir nekantriai pažvelgdavo pro langą. Dabar labai apsidžiaugė.

— Tvarkoj, Peter?

— Kas tvarkoj?... — apglumo Tvirbutas.

— Nagi automobilis?

— Nesuprantu?...

— Juk tu turėjai jį paruošti kelionei?

— Kokiai kelionei?

— Tikrai tu šiandien nenormalus.

Juk aiškiausiai buvo susitarta tuojau po pietų išvykti į resort'ą.

— I resort'ą...

— Na taip! Tokios gražios dabar dienos. Aš nė valandėlės nenoriu čia gaišti, šitame tvankiame mieste. Be to, atsimink ir tai, kad mūsų atostogos smarkiai trumpėja.

Tvirbutas tylėjo. Jam dar nemaloniau pasidarė, kai pamatė kambariuose uošvę.

— Na taip, Peter. Beveik visi daiktai kelionei jau sudėti.

— Palauk dar... — gaiziai pasakė Tvirbutas.

Helen užsidegdama išplėtė akis: — Kodėl? Kas kliudo?

— Labai paprastai: nesijaučiu šiandieną sveikas...

Helen rimtai supyko ir staiga apsisukus nuėjo.

Pietus valgė trise, su uošve. Vaiduokliškai atrodė. Barškėjo tik pakeičiami ir naudojami indai. Žmonių kalbos nebuvo girdėti.

Po pietų Tvirbutas sėdėjo salione ir klausėsi radio. Tuo metu suskambėjo telefonas. Ir skambėjo gana ilgai. Iš virtuvės atbėgo Tvirbutienė ir su barė savo vyrą.

— Nagi tu čia pat sėdi ir nepasijudini!

— Tau daugiausia skambina, ne man. Tad ir dabok, — priekaištingai atsakė vyras.

Žmona paėmė telefono ragelį ir bematant atsikrto:

— Še, kalbėk! Kaip tik tau...

(Bus daugiau)

LIETUVIŲ ARCHYVAS

Lietuvos Istorijos Metraštinis

BOLŠEVIZMO, NACIONALSOCIALIZMO, TREMTIES METAI

Redaguoja: Jonas LEONAS

20)

KĄ PALIETĖ BOLŠEVIKINĖ AMNESTIJA LIETUVOJE

VI. Minvydas

Maskva pareikalavo apmokėti sąskaitas ne tik už "nemo-kamą gydymą" kurorto, bet ir už visas tas išlaidas, kurios jiems buvo surengtos pačiomis pirmosiomis dienomis. Ypatingai iškilmingas aktas amnestuotiems kaliniams buvo surengtas Darbo Rūmuose, kur jiems gražiausių žodžių prikalbėjo beveik visi Liaudies Vyriausybės nariai. Visi jie nesigailėjo piktų žodžių buvusiams laikams ir gyvė būsimojus, jau bolševikinius, laikus. Iliustracijai pakaks pačios "vaizdingiausios" kalbos, kurią politiniams kaliniams pasakė Mečys Gedvilas, tuo laiku ėjęs Liaudies Vyriausybės vidaus reikalų ministro pareigas, o vėliau pasižymėjęs savo atkaklumu ir žiaurumu, kaip Liaudies Komisarų Tarybos pirmininkas. Tada politiniams kaliniams jis šitaip kalbėjo:

"Brangūs Draugai! Daug metų Lietuvos laudis dejavo po sunkia priespauda letena. Lietuva, prieš 22 metus nusikračiusi caro jungo, netrukus vėl pakliuvo vergijon. Nauji, lietuviškos gamybos, satrapai ėmė draskyti Lietuvos kūną. Bemaž 14 metų buvome Užulėnio dvarininko valdomi. Tuo savanaudiško dvarininko, kuris mus, laisvos Lietuvos piliečius, paverė savo dvaro bernais. Jis išplėšė iš mūsų širdį, sąžinę, mintį ir sukiojo juos į kalėjimus, ištrėmė į koncentracijos stovyklas. Ir liko Lietuva, lyg dvokiantis lavonas, gulį dvokiančioje baloje, be širdies, sąžinės ir minties. Sustingo visas kultūrinis ir politinis gyvenimas! Pagaliau, mūsų didžiojo kaimyno - Sovietų Sąjungos dėka pasisekė nusikratyti to nepakendamo jungo, kuris 14 metus slėgė mus.

Širdis, sąžinė, mintis jau grąžinti į Lietuvos kūną. Jūs, brangūs draugai, grįžtate iš kalėjimų ir stovyklų į laisvę. Ir kartu su jumis kelias iš mirusių Lietuva ir žengia į šviesą.

Vos kelios dienos, kaip žlungo senasis savanaudiškas režimas, o jau matome, kaip atgyja gyslose kraujas, kaip pradeda raudonuoti Lietuvos, mūsų brangios tėvynės, veidas.

"Sveikindamas jus Respublikos Prezidento ir vyriausybės vardu, linkiu jums, draugai, daug energijos, kūrybinio entuziazmo, kuriant naują, laisvą darbo Lietuvą.

Tegyvuojate laisvės kovotojai, šios dienos iškilmių kalininkai! Tegyvuojate mūsų sąjungininkas Sovietų Sąjungai! Tegyvuojate Lietuvai!" (Žiūr. "Lietuvos Aidas" Nr. 289/5498 iš 1940.VI.20.)

Saujale politinių kalinių, apie kurių sudėtį pakalbėsime vėliau, Maskvos agentų įsitikinimu, atstovavo visos Lietuvos "širdį, sąžinę ir mintį".

Gedvilas išpranašavo Lietuvai paraudonavimą. Bet Lietuva raudonavo nuo savo vaikų kraujo, kurį liejo kaip tik tie patys iš kalėjimų išlaisvinti politiniai kaliniai, pasitelkę savo draugus, buvusius kriminalinius nusikaltėlius. Pastaryjų buvo išleista žymiai daugiau, negu politinių nusikaltėlių. Jie buvo paleisti tam pačiam tikslui - Lietuvos subolševikinimui, - tačiau tik su tuo skirtumu, kad apie jų paleidimą nebuvo viešai skelbiama ir niekas neragino jų iškilmingai sutikti. Bet bolševikai jų nepamiršo; jie buvo panaudoti prieš visą lietuvių tautą ir galėjo laisvai išvystyti savo nusikaltėlišką palinkimus, į kuriuos jie buvo jau seniai įpratę, vogdami ramų gyventojų turtą, arba tuos pačius gyventojus žudydami grynai pasipelnymo tikslais.

Komunistai laisvėje ir kalėjimuose

Jau ne kartą viešai buvo pareikšta, kad Lietuvoje komunistų partijos daugumą sudarė žydai, kurie, be to, buvo patys veikliausi ir patys atkakliausi Maskvos agentai. Turėdami savo tarpe gerai parengtų ir Maskvos atitinkamai "apšviestų" agentų, jie įvairiausiomis priemonėmis pasistengdavo prie nelegalios komunistinės veiklos pritraukti ir įvairių tautiškai nesuipratusių elementą iš nežydiškų sluoksnių. Tačiau visada žydai, kurie Lietuvoje, be Vilniaus krašto, tesudarė tik 7% visų gyventojų, komunistų eilėse turėjo viską lemiančią daugumą. Jau 1932 metais Kriminalinės policijos valdyba Kaune buvo surinkusi tikslūs duomenis, kad Lietuvoje nelegaliai komunistų partijai priklausė 705 asmenys, kurie tautybėmis skirstėsi šitaip: žydų 53,76%, lietuvių 37,30%, ir kitų tautybių gyventojų 8,94%. Pagal vietovės pirmoji vieta teko Kaunui su 27,10% visų komunistų, antroji vietoj Panevėžys su 9,64%, trečioji vietoj Kedainių miestas ir apskritys ir Kauno apskritys su 6,53% ir tt. Būdinga, kad iš 191 komunisto, gyvenusio ir veikusio Kauno mieste, net 147 buvo žydai, 32 lietuviai ir 12 kitų tautybių žmonių. Buvo, tačiau, ir tokių vietų, kuriose nelegalioms komunistų kuopelėms priklausė vien tik žydai, pvz., Trakuose buvo 29 komunistai ir visi vien tik žydai. Taip pat ir Ctenoje iš 22 komunistų visi buvo žydai.

Valstybės saugumo departamento direktoriui St. Čenkus tuojau po bolševikų išėjimo parengė platų memorandumą "Bolševikų okupacijos metai Lietuvoje". Jame buvo surinkti ir paskutiniai statistiniai duomenys apie nelegalias komunistines organizacijas Lietuvoje. Iš tame memorandumė esančių duomenų matyti, kad 1949 metų pradžioje Lietuvoje (ne kalėjimuose) buvo iš viso 1362 asmenys, priklausę komunistinėms organizacijoms. Iš jų 613 buvo žydų ir 749 lietuvių bei kitų tautybių. Smulkesnė jų sudėtis memorandumė pavaizduota šitaip:

"1940 metų pradžioje Lietuvoje buvo komunistų partijos narių:	
a) žydų	vyru 234
	moterų 83
Viso:	317
b) lietuvių ir kitų	vyru 583
	moterų 33
Viso:	616
Iš viso:	933
Komjaunimo organizacijos narių:	
a) žydų	vyru 108
	moterų 49
Viso:	157
b) lietuvių ir kitų	vyru 47
	moterų 7
Viso:	54
Iš viso:	211
Mopro organizacijos narių:	
a) žydų	vyru 95
	moterų 44
Viso:	139
b) lietuvių ir kitų	vyru 65

SLA PROBLEMOS

Kuo remiantis siurinamos naujų narių teisės?

Baltimorės seime 217 kuopa buvo pasiūlyti:
"Kiekvienas SLA narys turi teisę balsuoti SLA Pildomosios Tarybos rinkimuose."

Istatų komisija parašė tokią savo rezoliuciją: "Inėsimas neaiškus - atmesti."

Kodėl Istatų komisijai tas pasiūlymas neaiškus, sunku suprasti. Juk siūloma visai aiškus dalykas - kad kiekvienas narys turėtų teisę balsuoti. O juk praktikoje dabar taip nėra. Štai ką SLA vadovybė 1950 metų vasario 15 dieną rašė kuopų valdyboms savo "Oficialiame pranešime":

"...prašoma kuopų valdybas griežtai laikytis Susivienijimo Konstitucijos: daboti, kad balsavimai būtų atlikti teisingai, kad balsuotų tik tie nariai, kurie yra gerame stovyje, kurie yra išbuvę šešis mėnesius Susivienijimo nariais ir tik tie, kurie dalyvauja kuopos surinkime."

Taigi aiškiai įsakoma kai kuriems nariams neleistį balsuoti.

Ypač tai liečia visus naujus narius, kurie dar neišbuvę Susivienijime šešių mėnesių. 217 kuopa siūlė leisti balsuoti visiems nariams. Kodėl Istatų Komisija to negalėjo suprasti?

Bet čia yra kitas - tikrai nesuprantamas dalykas. Buvau užsimojęs pasakyti, kad Istatų Komisijos pareiga buvo, remiantis 217 kuopos pasiūlymu, paruošti seimui tokio ir tokio Konstitucijos straipsnio pakeitimą. Tegul tada seimas priima ar atmeta.

Jieškau tokio straipsnio konstitucijoj, kuris sakyty, kad, renkant aukštuosius SLA pareigūnus, balsuoti gali tik ne mažiau kaip 6 mėnesius susivienijime išbuvę nariai. Jieškau, jieškau ir... nerandu. Kadangi konstitucija spausdinta 1940 metais, tai manau, kad gal per peskutinį dešimtmetį toks pakeitimas buvo priimtas. Tad klausiu visą eilę Clevelando SLA kuopų pareigūnų - keliais metais buvo priimtas tas suvaržymas?

moterų 44
Viso: 79
Iš viso: 218
Bendras žmonių skaičius komunistinėse organizacijose - 1,362
Tuo pat metu kalėjimuose buvo komunistų: vyrų: 266
moterų: 37
Iš viso: 303.

Taigi, šitie 303 komunistai ir buvo paversti pačiais geriausiais kovotojais už liaudies gerovę. Jiems buvo rengiamos tos pompastiškos iškilmės, kuriomis kelias dienas turėjo "gėrėtis" ne tik visa Lietuva, bet ir užsienis, nes viskas buvo labiausiai jam ir taikoma: tiek milžiniškos antraštės laikraščiuose, tiek ugningos kalbos per radiją ir susirinkimuose, skirtoose "politiniams kaliniams pagerbti". SSSR pasiuntinybė Kaune visoms toms iškilmėms dirgavo.

Iš duomenų, kuriuos pateikė Čenkus savo memorandumė, nematyti kalinamų komunistų tautybės, tačiau ji pilniausiai paaiškėja skaitant Justo Paleckio malonės aktus ir tikrinant kalėjimų knygas, iš kurių paleidžiamųjų kalinų tautybė bent žydų atžvilgiu visai lengva nustatyti. Įdomumui pacituosime ištais pirmąjį Justo Paleckio malonės aktą, kuris buvo pasirašytas jau antrąjį prezidentavimo dieną. Jo tekstas yra toks:

Pirmasis egzempliorius
(Vytis)
Respublikos Prezidento
a k t a s

(Dviem egzemplioriais)

Remdamasis Lietuvos konstitucija (str. 130) ir Teisingumo ministro teikimu (1940 m. birželio mėn. 18 d. Nr. 17302), atleidžiu kalėjimo bausmės sekantiems 104-ies politiniams kaliniams:

1) Aronavičiūtėi Rochai, 2) Aronzonaitėi Gitei, 3) Aronavičiui Isakui, 4) Bersonui Samueliui-Peischui, 5) Buikai Julijui, 6) Beniušui Jonui, 7) Brenneriui Aronui-Vulfui, 8) Basčiui Pranui, 9) Biškai Pesei-Lejai, 10) Beilicenei Idai, 11) Borkiui Viktorui, 12) Bakaitėi Hindai, 13) Bartkevičiui Jonui, 14) Budrevičiui Adolfui, 15) Blažiui Antanui, 16) Dembiui Ieikui, 17) Gabaliui Apolinariui, 18) Grigiui Kazimieriui, 19) Gailevičiui Alfonsui, 20) Gečiui Adamui, 21) Garberui Abramui, 22) Gvildžiui Juozui, 23) Emiljanovui Serafionui, 24) Inčūrai Česlovui, 25) Jandevičiui Juozui, 26) Jačiui Antanui, 27) Juknai Juozui, 28) Kacui Chaimui-Oseriui, 29) Kučinskui Domui-Liutui Jonui, 30) Kukankai Alfonsui, 31) Karosui Alfonsui, 33) Keselmanaitėi Reizei, 32) Kolui Isajui-Ovsiui, 34) Klipaitėi-Levinzonienėi Seinei, 35) Klupšui Klemui, 36) Kapočiui Laurinui, 37) Kastravičiui Juozui, 38) Lauciui Adamui, 39) Livščiui Aizheui-Urijasui, 40) Lichtui Lipmanui, 41) Liferiui Zelikui, 42) Levinui Girsai, 43) Lydžiui Kazui, 44) Matulavičiui Jonui, 45) Mikoniui Antanui, 46) Matulavičiui Jonui, 47) Marchetovui Jonui, 48) Mickevičiui Mykolui, 49) Mikulėnui Broniui, 50) Popelytei Minai, 51) Polegrinui Juozui, 52) Presui Moteliui, 53) Pulnėvičiui Jonui, 54) Pakalniškiui Vladui, 55) Povilaitytei Domicelei, 56) Ramanauskui Ildefonsui, 57) Ramanuskui Kazui, 58) Ricui Moteliui, 59) Struliui Girsai, 60) Sasnauskui Jonui, 61) Stasiulienėi-Latokaitei Juzei, 62) Stukšui Jurgiui, 63) Strulaitėi Chanai-Itai, 64) Svirskaitėi Šimei, 65) Skurskiui Petriui, 66) Sunakievičiui Mikui, 67) Sabūnui Jonui, 68) Sochatui Joseliui, 69) Šadavičiui Šmuliui, 70) Šarmavičiui-Sarmavičiui Juozui, 71) Špirai Mejeriui, 72) Šelui Meilachui, 73) Stendeliui Stasiui, 74) Šochetui Judeliui-Stroliui, 75) Špajytei Nachamai, 76) Strobinui Vulfui, 77) Tubinui Liovai (Leonui), 78) Volosenkai Steponui, 79) Vaineriui Mausiui, 80) Volfsonui Joseliui-Judeliui, 81) Vicui Eugeniui-Chaimui, 82) Valaičiui Antanui, 83) Vaitenkai Mironui, 84) Zelkovičiutei Gitai, 85) Zauberbaitui Girsai, 86) Zasaitėi Lejai, 87) Zelkovičiutei Taubai, 88) Žilinskiui Poviliui, 89) Žemaičiui Albinui, 90) Žmudskaitėi Gesei, 91) Isovličiui Peischui, 92) Gruodžiui Juozui, 93) Misiliui Izidoriui, 94) Jurksaičiui Andriui, 95) Jasūnui Stasiui, 96) Frankui Peischui, 97) Frankui Izakui, 98) Vaksmanui Leizeriui, 99) Kazlauskui Kostui, 100) Narvidaitėi Stasei, 101) Rozauskui Evsieiui, 102) Milvidui Antanui, 103) Krastinui Fridui, 104) Šniečkui Antanui.

J. Paleckis,
E. Respublikos Prezidento p.
Ministras Pirmininkas

Kaunas, 1949 m. birželio mėn. 18 d.

Nesunku įsitikinti, kad tas pirmasis malonės aktas palietė net 47 komunistus žydus. Likusieji 57 amnestuoti tie kaliniai sudaro lietuvių ir kitų tautybių atrankas komunistų tarpe.

Tuojuo po šio akto, apie kurį buvo duotas specialus "Eltos" komunikatas su Liaudies vyriausybės viešu pasigyrimu, buvo paskelbtas kitas nemažiau būdingas "Eltos" pranešimas.

"Paleidžiami kaliniai iš provincijos kalėjimų. Birželio 20 d. Respublikos Prezidentas, Teisingumo Ministrui pasiūlius, pasirašė 5 aktus, kuriais atleidžiama bausmė 141 politiniam kaliniui. Išlaisvintų kalinų sąrašams paruošti birželio 19 d. į Raseinius, Šiaulius, Panevėžį ir Ukmergę buvo nusiųsti Teisingumo Ministerijos tarnautojai, kurie dirbo ištais naktį, rūpindamiesi, kad išlaisvinamieji kaliniai galėtų būti kuo greičiausiai paleisti. Elta." (Žiūr. "Lietuvos Aidas" Nr. 191/5500 iš 1940.VI.21.).

NAUJAUSI NAUJAKURIAI

Apie lapkričio 14 d. laivą "General Langfitt" į New Yorką atvyko šie lietuviai tremtiniai:

Abromaitis Alfredas - Marion, N. Car.
Balcytis Antanas - Chicago, Ill.
Dradzyz Valentine, Eugenija, Aldona, Eugenija, Antanas - Baltimore, Md.
Dravinskienė Marija - Dallas Center, Iowa.
Duda Juozas - Omaha, Nebr.
Griškauskas Jonas - Great Neck, N. Y.
Jesaitis Juratė - Avon Lake, Ohio.
Jurkus Paulius - New Britain, Conn.
Kuodis Anelė, Nelle - Racine, Wisc.
Lukoševičius Bronas, Emilija - Chicago, Ill.

Adairville, Ky.
Mejeris Jurgis, Else, Otto - Micevičius Vladas, Konstancija, Gražina, Rita, Nijolė - Chicago, Ill.
Protosevičius Irena - Baltimore, Md.
Sernas Petras - Arges, Ind.
Sipkus Robertas, Zelma, Romualdas, Elena, Aldona - Lafayette, Ind.
Schmidtke Bronė, Ruth - Brooklyn, N. Y.
Tautkus Juozas - Bellwood, Ill.
Tiškevičius Vladas - Cleveland, Ohio.
Vilkaitis Jurgis - Cleveland, Ohio.
Vizbaraitė Aldona - Brooklyn, N. Y.
Zakelis Jonas, Ona - Scranton, Pa.

klausantį nuo to, kiek laiko jis yra susivienijime.

Yra teisių suvaržymai tik apdraudai gauti. Pavyzdžiui, jei narys miršta neišbuvęs susivienijime 6 mėnesių, "pašalpgavys" gali pretenduoti tik į faktiškai įmokėtus mokesčius, ir tai dar su tam tikrais išskaitymais.

Paskui tos teisės auga kas pusmetis po 25% ir tik po dvejų metų išmokama jau visa premija. Ir ligos pašalpai gauti teisės ateina tik išbuvus šešis mėnesius nariu.

Bet iš to jokiu būdu negalima daryti išvados, kad nario teisės susivienijimo organizacinioose dalykuose priklauso nuo šių suvaržymų. Jei tai būtų taip, tai antrajame pusmetyje irgi dar nebūtų galima pripažinti nariui pilno balso, o tik ketvirtadali.

Priešingai, iš konstitucijos VII str. 4 p. matyti, kad net ir visi neapsidraudusieji nariai, tie visuomeniškieji (Social) nariai, turi teisę balsuoti visais klausimais, išskyrus tik reikalus, surištus su apdraudos fondais, o apsidraudusiems, tai yra, reguliariems nariams jokio suvaržymo balsavime nėra.

Tiesa, konstitucijoj dažnai užsimenama apie "good standing member". Tačiau šis reikalavimas, būti "gerame stovyje" visų pirma yra taikomas renkamiesiems. Šiaip jau nariai aiškiai nustoja balso teisės tik tada, kai jie yra suspenduoti (XXI straipsnio 10 p.). O suspenduotas narys gali būti dėl visos eilės nusikaltimų, konstitucijoje numatytų, tarp kitų ir tada, jei 90 dienų užvilkina mokesčių mokėjimą. Vadinasi, mažesnis mokesčio užvilkinimas dar nėra priežastis balso teisei atimti!

Iš viso, labai abejotina, ar toks mokesčio užvilkinimas gali būti kliūtis net ir renkamiesiems, nes minėto XXI str. 4 p.

Reikia išsiaiškinti, ar kartais nėra kokio bendro suvaržymo, kuris neleistų rinkimuose balsuoti naujiesiems nariams.

Kaip tik tokio suvaržymo išspausdintame konstitucijos tekste nėra. Suvaržymai yra tik renkamiesiems, bet ne rinkėjams:

1. Delegatų į Seimą gali būti renkamas tik ne mažiau kaip metus išbuvęs susivienijime.

2. Vykdomosios Tarybos narių gali būti renkamas tik tas, kas rinkimų metu jau yra išbuvęs susivienijime ne mažiau kaip dvejus metus ir yra JAV pilietis.

3. Kuopos valdybą gali būti renkamas tik išbuvęs susivienijime ne mažiau kaip metus. Pirmininku kuopoj tegali būti reguliarius narys, negali būti vadinas visuomeniškas narys (Social member). Visuomeniški narių negalima rinkti ir delegatais į seimą. Savaimė suprantama, kad tokių negalima rinkti ir į Vykd. Tarybą, kadangi Vykd. Tarybos nariai automatiškai yra ir seimo nariai.

Išimtis iš tų suvaržymų, tai yra, palengvinimai suteikiami naujoms kuopoms. Joms leidžiama siųsti atstovus į seimą, jeigu jos yra pradėjusios veikti bent 6 mėnesius prieš seimo datą ir jų delegatams nereikia būti išbuvusius susivienijime visus metus, užtenka tik pusės metų. Kad į tokią kuopą vėliau įstoję nariai neturėtų teisės dalyvauti delegatų ar Vykd. Tarybos rinkimuose - tokio nuostato konstitucijoje nėra.

Nuostatuose, kur kalbama apie narių teises, irgi niekur nėra užsimenama apie narių balsavimo teisės suvaržymą, pri-

c/ skyriuje pasakytą: "A member under charges shall be eligible to run for office but shall not be installed until the charges are disposed off."

Taigi yra labai daug pamato klausiti Vykdomąją Tarybą - kuo remdamasi ji draudžia dalyvauti Vykd. Tarybos rinkimuose neseniai įstojusiems nariams ir reikalauja, kad balsuotų tik išbuvę susivienijime ne mažiau kaip 6 mėnesius?

Vienintelis paaiškinimas čia galėtų būti konstitucijos V str. 5-e punkte, kur Vykdomajai Tarybai suteikiama teisė interpretuoti įstatus, arba net juos ir keisti, jeigu tokio pakeitimo reikalauja įstatų suderinimas su valstybės įstatymais. Bet, kiekviena tokia interpretacija ar pakeitimas turi būti artimiausiam seime formaliai patvirtintas. Be to patvirtinimo jis nustoja galios.

Ar buvo koks pakeitimas arba papildymas, kur būtų numatyta šis narių dalies teisių suvaržymas? Jei buvo, tai reikėtų tą visiems nariams aiškiai dar kartą nurodyti - kur, kada ir kaip. Nes dabar net dideli susivienijimo veikimo žinovai kuopose to niekaip negali rasti.

O jeigu nebuvo? Tada tektų pripažinti, kad SLA vadovybės "Oficialis pranešimas" buvo labai neatsargus žingsnis, kadangi jis galėtų būti palaikytas konstitucijos iškraipymu (beliepiant jos griežtai laikytis!) ir neteisėtu išjungimu iš balsavimo didelio skaičiaus narių. Ko gera, pats dabartinės vadovybės išrinkimo teisėtumas galėtų būti ginčijamas...

Zinoma, niekas šiandien taip toli eiti nesirengia. Bet iki ateinančių rinkimų tas reikalas turėtų būti kaip reikiant išsiaiškintas.

V. R.

Taupyti galima ir laiškais! Prašykite informaciją paštu!

STANDARD FEDERAL SAVINGS & LOAN ASS'N.

PIGIOS PASKOLOS NAMAMS

TAUPLYK SAUGIAI... mes per 41 metus visiems išmokėjome pareikalavimus
Turtas per 25 milijonus dolerių. Atsargos fondas per 2 1/2 milijono U. S. Government Securities ir grynais pinigais per 12 milijonų STIPRIAUSIA TAUPYMO ISTAIGA CHICAGOJE
Federal Savings & Loan Insurance Corporation narys

JUSTIN MACKIEWICH, PRESIDENT & MGR.
4192 Archer Avenue Chicago 32, Illinois
TELEFONAS: Virginia 7 - 1141

DARBO VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 4.
Trečiadieniais nuo 9 iki 12 dieną. Ketvirtadieniais nuo 9 iki 8 vak.

JAUNOJI KARTA

DIRVOS skyrius jaunimui

Lėkšėmė Mėkėmė mėsėmė trėkė savaltė. * Redaguoją ALDONA AUGUSTINAVICIENE * 4579 West 157th Street, Cleveland 11, Ohio, Tele. CL 6831.

No. 11

SUTKAI

Žemaitė

KODĖL JAUNIMAS IŠEIVIJOJ TURI BŪTI ORGANIZUOTAS

Auklėtojai, norėdami duoti jaunimui tvirtesnį ideologinį pagrindą ir sudaryti tikslingesnę auklėjimo aplinką, pakreipti jaunimo energiją tinkama linkme, visais laikais kūrė ir kūrė specialias organizacijas.

Organizacija yra ta vešlė dirva, kurioje jaunuolis gali pasireikšti, išryškinti savo gabumus, išmokyti klausyti ir įsakyti, vadovauti ir paklusti vadovavimui. Jaunystėje organizacija sugeba įkvėpti idealistinę nusiteikimą, pamilti didesnius bei oresnius dalykus, sugebėti aukotis kitų interesams ir savo individualumą pakreipti visuomeninio gyvenimo linkme.

Kiekviena tauta jaunimo organizacijas labai individualizuoja (net jeigu jos būtų ir tarptautinio pobūdžio), duoda joms tautinį charakterį, pritaiko prie savo tautos gyvenimo stiliaus, duodama šalia moralinio tautinį auklėjimą.

Gyvendami išeivijoje, ir norėdami, kad mūsų jaunieji išliktų tautiškai sąmoningi bei veikūs, neturime nei kitų kelių, nei kitų priemonių, kaip tik jaunimą organizuoti.

Mūsų jaunimo organizavimas išeivijoje yra būtinybė moralinių ir tautinių atžvalgų, kadangi jaunimas neteko įprastinio auklėjimo pagrindo, kurį būtų turėjęs Lietuvoje.

Kur mūsų jaunimas pakryps išeivijoje, kaip jis čia orientuosis, kokių būdu jis išliks lietuvis idealistas ir moralus žmogus? Šeimoje? Bet ji nevisada yra ir nevisada pakankamai pajėgi atsisipirti labai stiprioms ir nepageidaujamoms išorinio gyvenimo įtakoms. Organizacija turi ateiti pagalbon ir burti lietuviškąjį išeivijos jaunimą bendron kovon dėl moralinio tvirtumo, dėl tautinio sąmoningumo, dėl nepalaužiamo tikėjimo savo tautos ateitimi, dėl nekintančio idealistinio nusiteikimo gyvenime.

Atsakydami konkrečiai, kodėl jaunimas turėtų būti organizuotas išeivijoje, mes norėtume pažymėti, kad svetimame krašte tik organizacija gali sudaryti tautinę aplinką jaunimui. Pirmiausia, organizuotas jaunimas tarp savęs bendrauja, jaunieji vieni su kitais suartėja, vieni kitus geriau pažįsta, labiau įvertina, juos jungia bendri interesai. Jeigu jų tarpe atsiranda vienas kitas abejingumas savo tautai, kiti jį sugeba uždegti, patraukti. Vienam jaunam žmogui svetimame krašte išlikti tautiškai sąmoningam ir nepasiduoti svetimos įtakoms yra labai sunku, o būryje daug lengviau.

Be to, organizacija stengiasi sudaryti specialiai lietuvišką aplinką, išgyventi lietuvišką nuotaiką, drauge puoselėti lietuviškus papročius, dainuoti dainas, nagrinėti kultūrinės vertybės ir kalbėti apie lietuvių tautos reikalus. Kur visa tai galėtų rasti jaunas žmogus išeivijoje?

Pagaliam, labai dažnai organizacija jauną žmogų atitraukia ir nuo gyvenimo tuštybės, nuo nevertingo laiko sunaudojimo. Ji duoda jam oresnį gyvenimo supratimą, moko jį tikslingiau gyventi ir nurodo konkrečius kelius, kuriais eidami jauni žmonės išaugtų moralinėmis asmenybėmis.

Išeivijoje yra atkūrimos lietuviškos jaunimo organizacijos, tačiau jokių būdu ne visas mūsų jaunimas jose dalyvauja. Kodėl taip yra? Argi mūsų jaunimas nejaucia, kad visa tai kūrėma tik jiems ir jų pačių gerovei? Argi jie nesupranta, kad, norint išaugti ir subręsti tobulais žmonėmis, reikia labai daug dirbti? Argi jie nežino, kad niekas gyvenime savaime ne-

ateina? Argi, pagaliau, jie jauciasi jau esą tokiomis stipriomis asmenybėmis, kurios pačios savo individualume gali tobulėti ir joms jokio auklėjimo nereikia?

Tokių yra mažai, o mes visi esame silpni žmonės ir ypatingai jaunystėje mums reikia labai daug išorinės pagalbos išryškinti visiems geriesiems pradams, kuriuos mes atsinešėm gyveniman.

Kodėl gi tad jaunieji lietuviai nedalyvauja jaunimo organizacijose, arba kodėl jose dalyvauja taip šaltai ir abejingai nusiteikę, be širdies ir jaunystės ugnies. Reikia, kad jauni žmonės entuziastingiau atiduotų

savo duoklę savo organizacijoms, daugiau jose dirbtų ir daugiau jomis rūpintųsi. Tikslai tada ir toji pati organizacija jiems būtų svarbesnė ir daugiau jiems patiens duotų. Tuo būdu būtų sukurtas savotiškas ir individualus lietuviško jaunimo pasaulis išeivijoje, kuriame augtų ir ryškėtų būsimieji mūsų visuomenės ir tautos vadai.

O kalbant apie pačias išeivijos atkurtasias jaunimo lietuviškas patriotines organizacijas, nėra svarbu, kurioje iš jų mūsų jaunimas dalyvauja. Yra tik svarbu, kad tos organizacijos jaunuosius išauklėtų moraliais žmonėmis ir dideliais lietuviais.

NUOTRUPOS

Prancūzų rašytojas Pierre Fisson neperseniai yra išleidęs romaną, pavadintą "Kelonė ir horizontas". Šitas romanas buvo Prancūzijoje premijuotas ir jis mums įdomus tuo, kad jame aprašinėjami patys paskutiniai pokariniai laikai. Romano veiksmas baigiasi Pietų Amerikoje, Rio de Janeiro, kur viename viešbutyje, galutinai gyvenimu nusivylęs herojus ruošiasi numirti.

Jeigu į šitą pokarinį gyvenimą būtų galima žiūrėti tam tikra prasme humoristiškai, arba jeigu reiktų jį vertinti jautriai ir suspausta širdimi, tai Fisson "Kelonė ir horizontas" mus nuteikia ir vienaip ir antraip. Knygos herojus po karo Prancūzijoje išlikęs vienas iš visų savo žuvusių draugų, jaučia nelaimingas, kad visus pergyveno. Bet ką daryti? Juk gyventi reikia, ir ne tik gyventi, bet ir įvertinti šitą taip sunkiai iškovotą laisvę. Tam tikslui jis pabėga iš tų vietų, kurios jam jautriai primena žuvusių draugų, ir atsiduria Paryžiuje. Ten jis susitinka su kovos draugais amerikiečiais, įsijungia į jų eiles ir netrukus mes jį jau matome ilgoje automobilių eilėje bekeliaujančių per nugalėtą Vokietiją. Romano herojus pasiekia Berlyną ir tampa rusų kalbos vertėju amerikiečių štabe. Ten jis pamato begalinį vargą ir pražūtingą vokiečių sostinės gyvenimą. Argi dėl šito vargo, dėl šito begalinio skurdo turėjo žąti tie visi jo jaunieji draugai? Argi dėl bendro ir didelio nepasitikėjimo, dėl didžiųjų pokarinių niekšybų, kurioms net tinkamo vardo nebūtų galima rasti, turėjo numirti begalės žmonių. Romano herojus daro, ką jis gali, stengiasi net vertėju būdamas, sumažinti kylančius individualius konfliktus; tam tikslui jis verčia ne taip, kaip reikia, bet taip, kaip jam atrodo geriau ir naudingiau.

... — Kaip tai pasaulis? — sako Solkovas rusas. — Jokio pasaulio nėra, yra tik Rusija. — Ką jis šneka? — klausia amerikietis Dig.

— Jis klausia, ar Amerikoje yra arkliai — atsako vertėjas. — Geriausi pasauly — atsako amerikietis.

— Ką tu jam išvertėi — vėl klausia rusas.

— Kad gražiausi pasaulio arkliniai yra tik Rusijoje...

Bet pergalė netikra. Romano herojus niekur gerai nesijaučia. Jis išvyksta į kitus kontinentus, kaip gali toliau: į Ameriką, pasiekia Ramųjį vandenyną, jis keliauja Meksikon, Pietų Ameriką, nuvyksta į Rio. Bet niekas, niekas negali jam atstoti senosios Europos, o pati Europa nebeįmanoma, neįmanoma dėl tik nužudytų žmonių. Ir jis pasiryžta numirti.

Europiečiai po antrojo karo ypatingai susidomėjo Amerika. To krašto didumas, nepaprastas jo materialinis pajėgumas, didžioji jo demokratija — visa tai domino ir traukė europiečius.

Po šito karo eiliniam europiečiui pažinti Ameriką pasidarė daug lengviau. Patys amerikiečiai pasiekė Europą, o su jais ir jų kultūros bei civilizacijos dalis: jų literatūra, jų žurnalai, jų filmos. Amerika Europai pasidarė artimesnė. Aplankyti Ameriką eiliniam europiečiui nėra paprastas dalykas, bet jona atvykęs, jau po pirmojo betarpiško kontakto su naujuoju pasauliu, europietis jaučia pasimetęs nepaprastame Amerikos gyvenimo realume. Ilgėliau pa-buvojęs, europiečio akį patraukia išviršinė Amerikos santvarka: jos kitiški pastatai, jų gyvenimo patogumas, nauji ir įvairūs to gyvenimo malonumai. Dėl to ir europiečių reportažai apie Ameriką dažniausiai būna labai išviršinio pobūdžio. Juk dažniausia tai, kas europietį stebina, amerikiečiai atrodo visai natūralu. O europietį daugiausia nustebina nepaprastas amerikiečių kasdieniško gyvenimo racionalizavimas. Šalia to, europiečio dėmesys nukrypsta ir į žmones, ir jam natūraliai kyla klausimas: kokių žmoniškųjų tipų sukurė naujoji, atrodanti tokia mechaniška, civilizacija, ir kokia

bus to naujai sukurto žmoniškąjo tipo ateitis.

Į šitą klausimą paprastai duodami labai įvairūs atsakymai, tačiau labai ryškūs ir bendras bruožas visiems amerikiečiams yra jų jaunystė.

Europiečiai yra sena tauta ir ta prasme jie visi turi tam tikrų tautos senatvės bruožų ir gal net tautos senatvės klaidų. Tuo tarpu amerikiečiai mums atrodo turį tautos jaunystės klaidų ir ypatybių. Ir tuo jie mus patraukia. Jų paprastumas, jų gyvenimo supratimas mus linksmina, o jų optimizmas ir nepaprastas nerūpestingumas mus stebina ir jaudina.

"Einšteinas atrado visatos raktus" — lyriškai paskelbė visų kraštų spauda ir šitas jų lyrizmas bent kartą buvo teisus. Einšteinui pasisekė net ten, apie ką spręsti atsisakė tokie dideli mokslininkai, kaip Weyl ir Edingtonas. Ištikrųjų niekas negalėtų numatyti, kurgi mus nuves tie nauji didieji išradimai. O tuo tarpu žmogus nėra laimingas. O pats Einšteinas? ...

Jeigu jo kaimynai, pripratę prie besišypsančios Einšteino asmenybės, būtų galėję labiau įsigilinti į tą galingą, bet išvargintą sielą, būtų labai nustebinti. Jis pats apie save taip kalba:

— Kaip keista, kad beišeikdamas teisybės ir bevertindamas visuomeninius uždavinius, aš niekada negalėjau pritariėti prie žmonių. Visa širdimi aš nebuvau atsidavęs nei valstybei, nei draugų būriui, pagaliau nei artimiesiems. Aš visada jaučiausi esąs taip toli nuo bet kokių ryšių ir be atvangos mėgau būti visiems svetimas ir išsiilgęs vienvatės.

Toje sieloje galėjai rasti didelį religingumą, šopenhauerišką pesimizmą, aistringą meilę žmogaus vertingumui.

O, ironija! ... Štai siela, kuri vedė žmones prie atominės bombos...

Čia taip norėtųsi kartoti Alfredo de Vigny mintis:

Viešpatie, Tu mane sutvėrei galingą ir vienį, O tuo tarpu, Viešpatie, aš nesu laimingas...

Pagal "Revue de la pensée française"

ADOMAS MICKEVIČIUS

LIETUVA, MANO TĖVYNĖ!

Lietuva, mano Tėvyne, šalele gimtoji! Tas tik supras, kad tu jam sveikatą atstoji, Kas jau tavęs neteko. Pasiilgęs šiandieną, Tavo regiu aš grožį ir kampą kiekvieną.

Čia prie Tavęs šaukiuosi, Panele šventoji! Tu juk Vartus Aušros, Čenstakavą globoji, Tu esi apgynėja Mažam Naugardėliui.

Kaip grąžinai sveikatą seniau man vaikeliui, Kai paaukotas Tau maldingos motinėlės, Tuoj pasivėrė mano merdinčios akelės, Ir pasimelgti Dievui už galią grąžintą, Pėsčias aš Tavo slenkstį pasiekdavau šventą, Taip sugrąžink mus į tėvynę mums mielą. Nešk tuo tarpu nors mano išsiilgusią sielą Į kalnelius, kur medžiai suaugę siūbuoja, Ten, į Nemuną melsvą, kur pievos žaliuoja, Į tuos laukus, javais įvairiausiais varstotus, Aukso kviečiais nusėtus, rugiais sidabruotus, Ten, kur geltonos svėrys su grikiais kartu žydi, Rausvas dobilas skruostams mergelės pavydi, Dirvos, lyg kaspinu, žalia ezia išpintos, O ant jos auga kriaušės retai nusodintos.

Iš veikalo "Ponas Tadas".

Pavasarielis. Visur gražu ramu. Saulelė netoli laidos lėdviau jau bešildo, lengviau besviečia. Apšvietusi įkypai miškus, tartum pasilenkusi pro pakočius, žiūri ji į skledžiamus lapelius. Sprogtančios pumpurėlius ir dygstančias ant žemės žoleles. Pirmutinės balos didžiavos pranosios kitas žoles; apgožė kilmus, paslėpė po savo lapų skujus ir nubirusius rudėnį lapus. Džiaugėsi savo vešlumu, pastiepusios ilgus sprandelius; baltuosius vėdečius atgręžusios į saulelę, turtum dėkojo jai, kad jas pirmąsias užauklėjo. Garbanojos, baltavo, žaliavo, klegėjo apsiatusios kiekvieną kelmelį, kiekvieną kušynėlį. Kur tik miške progulmė, ten būrelis, kitur būrelis; kur didesnė plotmelė, tartum drobulių prikleista. Trakose, po krūmų ir žolynus nedrąsios žibuoklės slapstėse, lapeliuose iškiniausios, žabarėliais užsikreibusios, kliūdamos žolynėly kvepėjo. Pakraščiais miško, kaip jaunosios per jungtves, baltais rūbais pasipuošusios klestėjo ievos. Gretomais jaunos eglėlės; jų šakos svyravo apkiubusios raudo-nais skujų bumbulėliais. Per vidurį miško ištiesias siauras kelelis. Skersai joėjo įdubę sušliaužioti takeliai, kuriuos priešais priekais kužėjo darbininkės skruzdėlės. Niekas jas nekliaudė vaikioti šapelius, nes kelelis jau išdžiūvęs.

Tuo keleliu per mišką eina du žmogeliu: vyriškis aukštas, su-raitytas uostais, vienu švarku, baltais autais nagingas, vienoj rankoj ryšelis, antrąja susikibęs su moteriškąja; ta — baska po apsiaustėlio, perkelinio skepetėlio apsigobusi, vilnonį skepetą ant liuosios rankos pasisvėrusi. Matyti, šarpuo kkeliauti, nes abu išraudonavusiu, apšilusiu. Kąži ką balsu šnekučiauo; tankiai, į vienas antrą pažvelgusiu, juokėsi.

Kelias nubėga kairėn. Juodu pasisuko dešinėn taku stačiai ant liepto. Miškas pasibaigė, prasidėjo traktas — skardingai Dubysos atkranti. — Čia būdavo žydės žibuoklės, tarė vyriškis ir, paleidęs ranką, pasisuko į krūmus.

Moteriškoji taku į pakalnę pasileido tekina. Pasišokėdama, kaip kurapka, rietėjo pakalniui. Pabėgėjusi porą varnų, atsidūrė pačiame atkranti. Netoli liepto ant kalvelės atsisėdo.

Iš ten visai kitiškos akivaizdos priešais tiesės. Skardinga Dubysa, nusimajusios iš pavasario potvynių, nusekusi, visa vargoje, tik mėlynavo. Nors gana srauniai gurgėjo staipydamos per akmenis, kirdama į gilesnį duburkį, sukus į verpetą, putojo, šniokštė, pykdama skubėjo, bet nebesiplėtė į pievas — vienoj vagoj tapinos. Kalnuoti atkranti, apaugę krūmais, gražiai mainėis šviesesniu ir tamsesniu žalumui. Pauapai dauboję, sausai nusekė, taip pat žaliavo, daiktai net geltonmargiai nuo sužydusių purvažolių. Pačias pavagias iš abiejų pusių upės, kaip užbrėžta, juodavo apseke šapai ir šamalai — rodė, ligi kur buvo užtvinęs pavasari vanduo.

Pievose paupiais kobrinėjo pavasaringi gyvulėliai, graibindami, nors retą, ką tik dygstančią žolele. Žasų būreliai pėsčios nardė po vandenį — po ilgo pėrėjimo džiaugėsi išsivedusios vaikų į ganyklą. Žalsiai geltoni, ką tik apsiuokavę, kilsavo ant vilnių Dubysos, nestengdami paplaukti prieš vandenį, pėdami kabos ant krašto. Piemenėliai braidė po vandenį, taškė lo- upe, šokinėjo per akmenis arba vamzdžiavo visokiais balsais, visai pėdžiugamos sulaukę šilimos. Lakštingalų gaujos čiaušėjo, pliaukšėjo garsiai už kita kitą, tartum eidamos lenkynių su piemenėlių vamzdeliais. Kur- nekur po krūmus pašmėžavo baltas skepetėlis žibuokliaujan-

čių mergikių. Už kalnų, kažkur, būreliais dainavo.

Moteriškoji, sėdinti atkranti-je, atsismaukė skepetėlį, nusitbraukė sušilusią kaktą, pilna krūtine atsikvėpė šilto ir kvapaus oro; mėlynomis akimis apvedė didelį rataną ir nustabdė jas ant liepto. Čia atėjo jai į galvą kažkiek atsiminimai. Iš užpakalio, išikibdamas į alkšius, nusileido nuo skardžio vyriškis, nusitvėręs keletą žibuoklių. Atsisėdęs greta, tarė:

— Mat, kiek žibuoklių radau! Neatgręždamas jos akių į žibuokles savo pasigyrimu, vėlek nutvėrė ją už rankos ir, suspau-dęs delno pirštus, paklausė:

— Ar nepailsai taip greitai bėgdama, Magdele?

— Ne. Kaip čia gražu pasėdėti... Aš niekuomet nepaieinu tos vietos neapstojusios: jei negaunu atsisėsti, turiu nors apsižvalgyti visada.

Vyriškis rudoms liepsnotoms akimis metė šen ir ten.

Teisybė, čia gražu, pavaizdu... O tie paukščiai virte verda... Kąži kas dar dainuoja ir gerai sutaria. Oro tylumas — nė lapelis nekruta! Puikus vakaras... Malonu čia sėdėti, labiausiai, jog greta tavęs. Pirmą sykį čia sėdėva abudu...

Tai vis niekis dabartykščiai gražumai, bet aš turiu čia senovės malonų širdžiai įspūdį.

Rudųjų ir mėlynųjų akių pažvelgimai susidūrė. Vyriškis, vis žiūrėdamas į truputį rauplėtą veidą Magdelės, tarė:

— Tur būti, su koku vaikinu čia susiedavai?

— Mažne įspėjai, Juozeli, — tarė Magdele, glausdama galvą prie pečio. — Viena pati mylimąjį pirmą sykį čia pamaciau...

Ir vėl rudosios akys įsmegė į mėlynąsias.

— Kas jis toks buvo, Magdele? Pasakyk, norėčiau žinoti.

— Gerai, kaip pasakysiu, ir žinosi. Pernai per Velykas, pačio paleidimu, žeberienė panoro kadagių dažyvimą — siūnčia mane parnešti. Niekur nėra, kaip tik šiame miške. Atėjau prie liepto iš anos pusės. Dubysos pakraščiais dar ledai, o vanduo taip pakilęs, maž sulig liep-

PASAULIS KASDIEN PADAUGĖJA 60,000 ŽMONIŲ

Viena iš didžiausių ir bene sunkiausių išsprendžiamų šių dienų pasaulio problemų yra su-darymas sąlygų žmonijai išsi-maitinti. Mokslininkai jau kuris laikas šiuos klausimus gvildino ir veik visi priėjo išvados, jog netolimas metas, kada žmonija atsistos prieš patį sunkiausią klausimą: — kaip išmisti. Ame-rikičių mokslininkas Julian Huxley Harper's magazine pa-skelbė studijinį straipsnį, kuria-me statistiniais duomenimis pa-vaizduoja žmonių prieauglį pa-saulyje. Mokslininkas pažymi, jog žemės turtai ir žaliavų šal-tiniai yra žinomi ir apskaičiuoti, kiek žmonių jie galėtų sudaryti pagrindą išsimaitinti. Ypatin-gai vakarų pasaulis aiškiai žino žė-buotą žmonių prieauglį. Čia daugiausia gali pasakyti žmonių dabartinis prieauglis. Palyginę gilią praeitį ir dabartį pamatysime, koku greičiu pas-ivlinių Dubysos, nestengdami paplaukti prieš vandenį, pėdami kabos ant krašto. Piemenėliai braidė po vandenį, taškė lo- upe, šokinėjo per akmenis arba vamzdžiavo visokiais balsais, visai pėdžiugamos sulaukę šilimos. Lakštingalų gaujos čiaušėjo, pliaukšėjo garsiai už kita kitą, tartum eidamos lenkynių su piemenėlių vamzdeliais. Kur- nekur po krūmus pašmėžavo baltas skepetėlis žibuokliaujan-

tu; o tas be paramčio. Ėmiau ropla ir peršliaužiau į šią pusę. Prisipioviau našta, atsinešiau — niekaip nebegaliu atgal pėreiti. Nuėjau, antai, prie anos brast-vos ir taisaus bristi. Veizdžiu į pakalnę — beatšvilpaujęs vai-kinas, kirvį pasibraukęs, strykt ant liepto, eina sau, kaip keliu. Pamatęs mane ir pradėjo šaukti: "Bobutėle, ką čia dirbi? Be nežadi bristi?" "Kad per lieptą bijau eiti", — sakau, eidama arčiau. Žiūriu — nepažįstamas.

Kaip pervers mane akimis, net kaktą man užkaito! "Eikš, aš tave pervesiu", — sako. Sumi-šau, nebežinau, ką sakyti, kaip daryti. Nebedrėsu nė apie pa-kelti, čiupinėjuos tik apie naš-tą. Vaikinas priėjęs užsimetė sau ant kupros mano kadagių, nusitvėrė mane tvirtai už rankos ir pervedė per lieptą. Kaip aš paskui joėjau, nebežinau; tik jutau stipriai suspaustą savo ranką jo delnoje. Dar eidamas šneka: "Tai protas! Ir kaip tu čia būtimi perbridusi? Jei bent stačiai į aną pasaulį". Pamatęs mano kadagių aure prieškal-nėję, pats atgal lieptu nugrįžo į šią pusę. Aš pasilikau, kaip pa-kliaukusi: širdis mano tvakėjo, kaktą kaito, akys regėjau įs-meigtas jo rudas akis. Žvilgte-lėjau atsigręžusi, jau jis —šia-me atkrančias. Tol veizdėjau, kol tik per krūmus jo kepurę ma-čiau. Nuo to sykiu nebešildio jo paveikslas iš galvos ir iš širdies mano... ligi šiandien tebėra gi-liai, giliai įsmegęs... Juozeli, ar atsimeni vilkęs mane per liep-tą? — paklausė.

— Kaip primeni, rodos, tru-putį menu, jog tuo perėjimu prie Raubos vieną sykį mergelę per-vedėjau. Daug buvo tokių atsi-tikimų, kol paramtį pataisėm: kartą Tytavėnų davatką, kitą sykį žydą su kromu pervil-kau... O tu man pirmą sykį įstrigai į akį per mėšlavėžį dva-ro talkoj. Nuo to sykiu, teisybė, dieną naktį stovėjau man akyse žeberių Magdė. O rudenį, kaip pagarsino, jog Kumža tave ves, tuomet tai nei esti, nei užmigti nebegalėjau, kol tik nuo tavęs duo taip pakilęs, maž sulig liep-

— Kaip primeni, rodos, tru-putį menu, jog tuo perėjimu prie Raubos vieną sykį mergelę per-vedėjau. Daug buvo tokių atsi-tikimų, kol paramtį pataisėm: kartą Tytavėnų davatką, kitą sykį žydą su kromu pervil-kau... O tu man pirmą sykį įstrigai į akį per mėšlavėžį dva-ro talkoj. Nuo to sykiu, teisybė, dieną naktį stovėjau man akyse žeberių Magdė. O rudenį, kaip pagarsino, jog Kumža tave ves, tuomet tai nei esti, nei užmigti nebegalėjau, kol tik nuo tavęs duo taip pakilęs, maž sulig liep-

mės ūkis, prekyba ir amatai su-darė sąlygas gyventojų skaičiui didėti. Tarp 1000 ir 500 metų prieš Kristaus gimimą pasaulyje jau gyveno virš 100 milijonų žmonių, gi 1650 metais po Kris-taus (prieš 400 metų) pasaulyje jau gyveno 55 milijonai žmonių. Pirmajame ketvirtyje 19-jo am-žiaus mūsų žemės gyventojai jau buvo peržengę vieno mili-jardo ribą, o šimtu metų vėliau pasaulis jau buvo apgyvendintas dviem milijardais žmonių. Jei neįvyks jokių katastrofų, pa-saulyje po šimto metų gyvens jau trys milijardai žmonių.

Paskutiniu metu mūsų žemy-ne gyventojų skaičius kas metai padidėja 0,9 procentais. Iš pirmo požiūrio neatrodytų daug. Ir vis dėlto, esant tokiame prieaugliui, kiekvienais metais asaulyje pa-daugėja 22 milijonai žmonių, arba kiekvieną dieną 60,000 pa-saulin ateina naujų žmonių.

Tasai naujų žmonių prieaug-lis, kas metai padidėja 22 mi-lijonais asmenų, reikalingas tiek maisto, tiek aprangos, tiek dar-ba galimybių. Dabartiniam prie-augliui esant po 10 metų, t. y. 1960 metais, pasaulyje jau bus 220 milijonų gyventojų daugiau, negu šiandien.

Žmonės, kurie miršta už tie-są, darosi nemirtingi. Ir, jei iš-tisą tautą numirtų už tiesą, ji žmonijos istorijoje taip pat lik-tų nemirtinga.

R. Tagorė

LIETUVIAI AMERIKOJE

NEPAPRASTAS VAKARAS CHICAGOJE

ALT Sąjungos Chicago skyrius yra pakvietęs iš Bostono tris geriausias mūsų žodinio meno atstovus: dramų aktorius Henriką Kačinską, poetą laureatą Bernardą Brazdžionį ir rašytoją humoristą Antaną Gustaitį.

Lapkričio 26 d. 4 val. p.p. Sokol svetainėje (2345 S. Kedzie Ave.) rengiamas literatūros vakaras, kurio programą atliks šie trys svečiai, talkininkaujant solistui St. Baranaskui ir muzikui A. Kučiūnui.

Programoje bus: Baranasko "Anykščių šilėlis", A. Vaičiulaičio "Elenutės nuodėmė", Krėvės "Daina apie sakalą", Brazdžionio "Vaidila Valiūnas" ir kt. Šiuos dalykus skaitys aktorius H. Kačinskas, kurio Chicago lietuviai dar neturėjo progos matyti. A. Gustaitis — gerai žinomas laisvojo Lietuvoje ir visiemis naujakuriams lietuviams — skaitys naujų humoristikos kūrinių... Bern. Brazdžionis irgi žada skaityti naujų kūrinių, o St. Baranaskas, natsilikdamas, rengia naujų dainų repertuarą.

Chicago jau seniai tokio vakaro laukia. Tai bus vienas iš

puikiausių šio sezono parengimų. Jau žymi dalis bilietų išparduota. Kas nenori praleisti šios retos progos, tegul pasiskubina apsirūpinti bilietais. Jų galima gauti Margutyje, 6755 S. Western Ave. Galima užsisakyti ir telefonu — GR 6-2242.

DETROIT, MICH.

ALT S-GOS SUSIRINKIMAS

Lapkričio 19 d., sekmadienį, 12:30 val. po pietų, įvyks Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos 4 skyriaus mėnesinis susirinkimas šv. Antano parapijos mokykloje, 25th St. ir Vernor H. kampas.

Susirinkimas svarbus. Skyrius rengia didelį vakarą sausio 28 d. šiame susirinkime bus svarstomi rengiamo vakaro reikalai. Nariai ir norintieji įstoti arba susipažinti su šia organizacija yra kviečiami atsilankyti.

ALTS 4-to skyr. Valdyba

PAJIESKOJIMAS

Jieškoma Sofija Trakimienė, gyvenusi Philadelphiaje, Pa., Wood St. Pranešti šiuo adresu: O. Bielskis, 144 Lech Ave., Du Bois, Pa.

UŽUOJAUTA

Spalio 27 d. Chicagoje mirė PETRAS KONČIUS,

buvęs Lietuvos Ūkio Banko Klaipėdoje direktorius, lietuvių kultūrai remti "Aukuro" draugijos valdybos narys.

Lūdėsio valandoje jo našlei Onai Laurinaitienei — KONČIENEI, jo broliui prof. Ignui KONČIUI ir giminėms giliausia užuotą reišia

Edvardas Karnėnas

MIRĖ L. VALIULIENĖ

Pranešame giminėms ir bičiuliams Amerikoje ir kitur, kad 1950 m. spalio mėn. 27 d. staiga nuo širdies smūgio Tunise mirė mūsų mylima žmona ir motina LIUDMILA VIKTORAUSKAITĖ — VALIULIENĖ.

Nuliūdę

Pranas Valiulis ir Elena Valiulytė — Cachia

P A D E K A

Už rūpinimąsi mumis Europoje ir didelę pagalbą sunkiausiomis dienomis dėkojame mūsų giminaičiams Stellai ir Walteriui Lawrynowicz, 5190 Trowbridge Ave., Hamtramck 12, Mich.

Dėkinga Žukauskų šeima

Mes duodame ir iškeičiame Eagle Stamps

THE MAY CO.'S BASEMENT

Išpardavimas!

Mergaitėms 2 dalių
Sniego Rūbai

8.99

DYDŽIAI 7—12 MERGAITĖMS

Mergaitėms šilti sniego kostiumai artėjančioms žiemos dienoms. Visi iš procesuotos 100% vilnos, šiltai įdaryti. Kai kurios bliuzelės raštuotai megztomis viršumėmis, kiti apsiūlėtais kraštais. Rauktos nugaros. Pritaikytos ski sportavimui. Mėlynos, rudos ir žalios spalvos.

Priimam užsak. paštu ir telefonu CHerry 1-3000

Basement Girls' Department

Mažai ydingi, berniukams

Gero darbo 79c.
Apatiniai marškiniai
ir kelnaitės

MARŠKINIAI

Truputį ydingi! Marškiniai iš puikios šukuotos baltos medvilnės. Apvali apykaklė, trumpos rankovės. Dydis nuo 6 iki 16.

KELNAITĖS

Šukuotos medvilnės kelnaitės su elastingu juosmeniu, vidutinio ilgio. Truputį ydingos. Tik baltos. Dydžiai nuo 6 iki 16.

59c

kiekv.

Talkininkų skaičius didėja

Prieš dvi savaites galėjome pranešti, kad Dirva susilaukė dviejų malonių talkininkų. Jie buvo: Povilas Lukošius iš Australijos ir Povilas Švarcas iš Collinville, Ill. Šį kartą mes galime pranešti, kad į Dirvos talką atėjo dar trys talkininkai. Štai jie: Juozas Kapočius, iš So. Boston, Mass., atsiuntė penkias naujas metines prenumeratas, Romualdas Dymša iš La Porte, Ind., atnaujindamas savo prenumeratą, atsiuntė dar dvi naujas metines prenumeratas, Vytautas Grauzinis iš Grand Rapids, Mich. Dirvos redakcijai atsiuntė vieną naują metinę prenumeratą ir dar pridėjo 5 dolerių auką.

Dirvos redakcija, skelbdama šį laikraščio platinimo vą, tikėjo, kad yra daug gerų talkininkų, kurie laikraščio gali ateiti į talką. Šie keli pavyzdžiai tvirtina, kad nebuvo klysta. Ir reikia manyti, kad einant į šių metų pabaigą, kada iš naujo pasirenkami laikraščiai, su kuriais teks visus metus draugauti, mūsų žinomi ir dar nežinomi talkininkai pasidarys. Kiekvienas naujas skaitytojas, kad ir nedideliais įnašais, yra tikras ramsis laikraščio gerinti ir per jį plačiau skleisti tautinę mintį.

Mes laukiame atsiliepiant Dirvos talkininkus iš tų lietuvių kolonijų, kurios paskutiniiais dviem metais yra stipriai padidėjusios. Laukiame ir iš mažųjų, kurios yra stipriai svetimųjų vaikams ir labiau reikalingos tautinės minties nuolatinio žadinimo ir kėlimo.

B. G.

PRAŠOM TALKON

KETURI MĖNESIAI — šių metų spalio, lapkritis, gruodis ir ateinančių metų sausis, skelbiami

DIRVOS PLATINIMO TALKOS LAIKU.

Talkoje dalyvauti kviečiami visi skaitytojai ir kiti tautiečiai, kurie linki, kad Dirva būtų plačiau skaitoma ir stiprėtų savo turinui.

Vietoj vaišių, kurios pagal lietuvių papročius paprastai talkininkams rengiamos, bet kurių šiuo atveju jokių būdu nebūtų galima surengti, Dirva numato eilę dovanų tiems, kurie per šiuos keturis mėnesius pradės prenumeruoti Dirvą, ir platintojams, kurie per tą laiką pripirš Dirvai naujų skaitytojų.

Penkiolika dovanų:

Amerikoje gaunamų lietuviškų knygų, pasirinktų paties dovanų gavėjo, kiekvienam už \$10 vertės (arba \$10 grynais pinigais).

Šios dovanos skiriamos skaitytojams ir platintojams ir atiteks laimėjimo būdu.

Jos bus skiriamos, jei per talkos laiką bus išleista ne mažiau kaip 250 skaitytojų ir 250 platintojų taškų, tai yra, jei per tą laiką bus gauta ne mažiau kaip 250 naujų metinių prenumeratorių, arba atitinkamas skaičius dalinių prenumeratorių.

Dvi dovanos:

kiekviena po \$50 pinigais.

Šios dovanos skiriamos skaitytojams ir platintojams ir atiteks laimėjimo būdu.

Jos bus skiriamos, jei per talkos laiką bus išleista ne mažiau kaip 400 abiejų taškų.

Dvi dovanos:

kiekviena po \$100 pinigais.

Šios dovanos skiriamos skaitytojams ir platintojams ir atiteks laimėjimo būdu.

Jos bus skiriamos, jei per talkos laiką bus išleista ne mažiau kaip 750 abiejų taškų.

Didžioji dovana -- \$150

Ši dovana bus paskirta daugiausiai taškų surinkusiam platintojui, tačiau tik tokiam, kuris bus surinkęs ne mažiau kaip 30 taškų, ir jei per talkos laiką bus išleista bent 1000 platintojų taškų.

Jei du ar daugiau platintojų turėtų po lygiai taškų, tai ši dovana teks vienam iš jų laimėjimo keliu.

Kiekvienas naujas prenumeratorius, kuris užsisakys Dirvą jos platinimo talkos metu, tai yra, nuo 1950 metų spalio mėn. 1 d. iki 1951 m. sausio m. 31 d., gaus po DU TAŠKUS dovanoms laimėti: vieną skaitytojo, kitą platintojo. Kiekvienas taškas bus paliudytas tam tikru ženklų su numeriu.

Kas Dirvą užsisakys per platintoją, tas gaus tik skaitytojo tašką, o platintojo tašką gaus platintojas. Bet platintoju gali būti kiekvienas senas ir naujas skaitytojas, jeigu tik jis prikalbės ką kitą užsiprenumeruoti Dirvą ir atsiųs Dirvai jo prenumeratos mokėstį. NORS IR VIENĄ NAUJĄ PRENUMERATORIŲ GAVĘS PLATINTOJAS GALI LAIMĖTI \$10, \$50, arba ir \$100 VERTĖS DOVANĄ!

Kas talkos metu užsisakys Dirvą ne visiemis metams, o tik daliai, tas gaus ir taškų tik atitinkamą dalį: jei mokės tik \$1 (už 13 savaičių), tai gaus tik po ketvirtadalį skaitytojo ir platintojo taško. Jei mokės \$2, gaus po pusę abiejų taškų, o mokėdamas \$3, gaus po tris ketvirtadalius taškų. Jei tam taško numeriui teks dovana, tai ji bus padalinta tarp tų, kurie, turės to taško atskiras dalis.

Dovanos bus skirstomos 1951 m. vasario mėn.

Smulkiau apie tai bus paskelbta atskirai.

SVEIKATA -- DIDYSIS TURTAS

DIRVOS SKYRIUS SVEIKATOS KLAUSIMAMS

Veda dr. D. Degesys, Cleveland

Vaikų paralyžius

Pereitą savaitę Clevelande buvo užregistruota 5 nauji vaikų paralyžiaus susirgimai. Tokiu vėlyvu rudens laiku tai yra staigmena, nes paprastai epideminiai susirgimai čia pasiekia didžiausią skaičių vasaros karščių metu. Gi ši vasara, nežiūrint, kad ji buvo ir šalta, vis dėlto susirgimų skaičių pakėlė iki 413 atsitikimų, iš kurių 21 mirė. Pernai susirgimų buvo 495, iš jų 18 mirimų.

Ši liga yra lyg baubas žmonių lūpose. Nežiūrint, kad mirtingumas nuo jos yra mažesnis, negu nuo akutinio reumato, bet vis dėlto jos bijomasi daugiau, negu visų ligų kartu. Su ja kovojama visu įtempimu, ypač čia Amerikoje. Daug yra pasiekta jos gydyme, bet galutinai užkirsti jai kelią vis dėlto nepasiseka. Lietuvoje labai retai mes matydavom vaikų paralyžiaus susirgimų, ir daugeliui ši liga buvo visai nežinoma.

Kas gi tai per liga? Šios ligos sukėlėjas yra virusas. Tai yra labai mažas užkrėtėjas, mažesnis nei bacila, kurio su paprastu mikroskopu negalima įžiūrėti. Idomu, kad tas virusas mėgsta tik žmones ir tam tikras beždžionių rūšis. Tiesa, bandymų keliu galima užkrėsti vieną žiurkių giminę, bet tik pervedant iš vieno gyvulio į kitą.

Kaip tie užkrėtėjai patenka į žmogaus kūną, tiksliai nežinoma. Manoma, kad per burną. Iš ten jie nukeliauja į virškinimo organus, o paskui per nervų ir kamienus pasiekia stuburo smegenis, kuriuose dažniausiai ir apsistoja. Stuburo smegenyse jie sugadina nervines celes ir tokiu būdu ligonis gauna paralyžių vienos ar kitos kūno dalies.

Kaip ji plinta, sunku pasakyti. Daug kas mano, kad per madykles arba užterštą vandėnį, bet iš pernai 495 susirgimų statistika parodė, kad tik 9 asmenys mėgdavo madytis. Todėl tas lyg ir kalbėtų prieš. Antros kelias — tiesioginio kontakto kelias — nėra visai aiškus, tai nes dažnai šeimoje, kur yra keli vaikai, suseraga tik vienas, o kiti visi neseraga. Nors kai kurie tos ligos tyrėjai sako, kad visi žmonės yra užkrėsti, tik vieni serga taip lengvai, kad net nepastebi, kiti ja perseraga lyg gripu ir tik mažesnė dalis gauna sunkesnę formą, kuri eina su paralyžium.

Yra pasetebėta, kad ligonių išmatos yra labai užkrečiamos.

Pvz., jomis galima užkrėsti beždžionę vaikų paralyžium. Kitas užkrėtimo kelias yra musės. Jos išnešioja šios ligos virusus visur: ant maisto, vaisių produktų ir indų. Štai kodėl yra labai svarbu epidemijų metu plauti daržoves karštu vandeniu, kovoti su musėmis ko griežčiausiai ir laikyti rankas švarias.

Kaip ši liga pasireiškia? Įvairiai. Dažnai ligonis skundžiasi sloga arba vidurių negalavimu. Temperatūra pakyla iki 38 laipsnių C. Vėliau pastebi, kad kojos pasidaro lyg nesavos, ligonis pradeda šluoti arba pradeda skustis kaklo skausmais ir kaklas pasidaro nelankstus. Šie paskutiniai du reiškiniai — kojų skausmai bei šlubavimas ir kaklo nelankstumas — yra didelis įtarimas, kad ligonis gali turėti paralyžių. Galutiną diagnozę patvirtina stuburo smegenų skystimo tyrimas, kuris, žinoma, atliekamas ligoninėje.

Dažnai ligoniai perseraga be komplikacijų ir maži paralyžiai atsistato į normalią padėtį. Bet tie vaikai, kurie serga vėlesniaje amžiuje, paprastai turi daugiau komplikacijų.

Koks gi gydymas? Vaistų nuo šios ligos medicinos mokslas dar neturi. Nei penicilinas, nei skiepai, nei kiti modernūs vaistai, pasirodo, nuo paralyžiaus neapsaugo.

Vienas svarbiausias vaistas, tai ramybė. Jeigu yra įtarimas, kad ligonis gali turėti vaikų paralyžių, būtina jį reikliai laikyti lovoje, kol diagnozė paaiškėja. Būna ir tokių atsitikimų, kad vaikas, rodos, visai pasveiksta ir pradeda žaisti, bet ir vėl staigiai atkrenta. Tie vaikai, kurie yra labai jūdri, pervargsta žaizdami ir nepakankamai pailsi, duoda didžiausią susirgimų procentą. Ramesni ir jaunesni vaikai sveiksta geriau.

Pakenktų muskulių ir nervų atstatymas vyksta labai pamažu, bet kruopštus ir kantrus gydymas senąsias funkcijas darina atstatyti. Galbūt pati sunkiausia paralyžiaus forma, tai nes dažnai šeimoje, kur yra keli vaikai, suseraga tik vienas, o kiti visi neseraga. Nors kai kurie tos ligos tyrėjai sako, kad visi žmonės yra užkrėsti, tik vieni serga taip lengvai, kad net nepastebi, kiti ja perseraga lyg gripu ir tik mažesnė dalis gauna sunkesnę formą, kuri eina su paralyžium.

Yra pasetebėta, kad ligonių išmatos yra labai užkrečiamos.

CLEVELAND, OHIO

Rudens laikas!

Tai yra laikas, kuris primena, jog jau laikas tautai, kad žmogus galėtų aprūpinti savo gyvenimo reikalus.

Clevelande Lietuvių Bankas yra puikiausia taupymo vieta, o po naujų patvarkymų dabar kiekviena taupymo knygtutė yra Federal Insurance Corporation apdrausta iki \$10.000

Tai yra Jungtinių Valstijų valdžios užtikrinimas

Čia ir šeštadieniais (subatomis) atidaryta iki 1 val. p. p.

THE SUPERIOR SAVINGS
AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave.

HE 1-2498

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: Main 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit pataravimą įvairiose apdraudose-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojamas. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Clevelande ir APYLINKĖSE

KELETAS IS EILĖS!

Clevelande artimiausiu metu numatomi net keli įžymūs renginiai vienas po kito, kuriuos visus tikrai patartina aplankyti.

Artimiausias

bus jau ši šeštadienį, lapkričio 18 dieną, 7:00 val. vak. Lietuvių Salėje. Tai SLA visų Clevelando kuopų bendrai rengiamas vakaras. Šis vakaras yra pirmas pasirengimo žygiui daug didesniam įvykiui — 1952 metų pavasarį čia busimam SLA seimui. Vakare dalyvaus įžymūs svečiai iš SLA centro vadovybės — dr. V. Nikas iš N. Yorko ir Biežis iš Chicago. Programa skelbiama žemiau atskirai. Rengėjai tikisi, kad šalia skelbiamųjų dalyvių, programoj dar pasirodys ir viešnia iš Chicago, dainininkė Biežienė. Bilietai į tą vakarą po dolerį ir po 75 centus. Vienų ir kitų dar galima gauti Dirvoje ir pas SLA kuopų valdybų narius.

Antras

žymus rengimas irgi čia pat — ši sekmadienį, lapkričio 19 dieną, irgi Lietuvių Salėje, tik ne 7:00, o 6:00 val. vakare. Tai buv. Lietuvos karių rengiamas kovotojų už Lietuvos laisvę paminėjimas. Šis paminėjimas rengiamas Lietuvos kariuomenės tradicinės metinės šventės proga. Programoje, šalia paminėjimo akto, bus vaidinama S. Lauciaus drama — SIGNALAS. Tai veikalas apie šių laikų Lietuvos kovas. Vaidinimui režisuoja buv. Lietuvos karių teatro vadovas Vladas Braziulis. Bilietai šiam rengimui iš anksto neparduodami, įėjimo mokestis bus 75 c.

Šis vakaras bus kariuomenės šventės paminėjimo tik pirmoji dalis. Kariuomenės šventės diena yra lapkričio 28-joji. Tai yra Lietuvos kariuomenės gimtadienis. Kaip tik šimtą metų po to, kada buvo įkurta, šventės — Padėkos diena. Tą dieną abiejose Clevelando lietuvių parapijų bažnyčiose bus pamaldos už tuos, kurie yra paaugę savo gyvybę dėl Lietuvos, ginklu kovodami su jos priešais. Pamaldos bus 9:30 iš ryto. Ir į vakarą ir į pamaldas kviečiami apsilankyti visi Clevelando lietuviai, ypač buvę Amerikos ir Lietuvos kariai.

Trečias iš eilės

nepaprastas rengimas — tai Lietuvių Kultūros Fondo Clevelando skyriaus rengiamas Čiurlionio ansamblio dešimtmečio sukaktuvių aktas. Tai bus kita sekmadienį, lapkričio 26, 6:30 pp. PUBLIC AUDITORIUM LITTLE THEATRE salėje, t. y. ten pat, kur buvo Vasario 16-tosios minėjimas. Šis paminėjimas ir tiek daug lietuvių nusielpusių ir Amerikoje jau spėjusių pagarsėti čiurlioniečių pagerbimas susidės iš trijų dalių. Pirmoji dalis — pagerbimo iškilmė. Antroji — čiurlioniečių koncertas, kuriam jie rengia žymia dalimi naują programą. Trečioji dalis — bendra čiurlioniečių ir jų draugų bei gerbėjų vakarienė.

Pirmosios dvi dalys bus minėto Little Theatre salėje. Kvietimus galima gauti Dirvoje ir pas Kultūros Fondo atstovus. Dalyviai išlaidoms padengti moka po dolerį, jaunuoliai — moksleiviai po 50c. Vakarienis vieta ir dalyvavimo tvarka bus pranešta vėliau.

liau. Susirinkim visi pasveikinimai su sukaktuvinių!

Toliau,

gruodžio 10, ALT Sąjungos skyrius numato surengti Lietuvių Salėje nepaprastą, Clevelande bene pirmą kartą tokį, LITERATŪROS VAKARĄ. Bet dėl jo tuo tarpu vyksta pasitarimai ir dėl to daugiau apie tai bus galima tik vėliau pranešti. Tuo tarpu pakanka tik įsidėmėti, kad gruodžio 10 d. toks vakaras čia bus ir tai bus tikra naujiena Clevelando kultūriniame gyvenime.

NEOLITHUANŲ ŠVENTĖ

Seniausioji ir didžiausioji Lietuvos universitetų — Vytauto Didžiojo ir Vilniaus — studentų korporacija NEO-LITHUANIA, tampriai sujungusi idėjiniais ryšiais kelis šimtus lietuvių akademikų, lapkričio 12 dieną įvairiose vietose šventę korporacijos įsikūrimo 28-tąsias metines.

Clevelando neolithuanai tą dieną aplankė savo garbės nario ir Lietuvos Prezidento Antano Smetonos kapą, kur susikaupimui ir žydinčiomis gėlėmis išreikšė pagarbą įžymiajam lietuviui.

H. ir P. Žiūriai savo rezidencijoje sukvatuviniams surengė daug lietuviškos nuotaikos pobūvį, kurio metu pasidalinta mintimis apie aktualius šiuo metu lietuvių rūpesčius. Šventėje dalyvavo ir p. S. Smetonienė.

NAUJA ALTS SK. VALDYBA

Pereitą sekmadienį įvyko seniai išrinktos naujos Am. Liet. Tautinės Sąjungos Clevelando skyriaus valdybos posėdis.

Valdyba pasiskirstė pareigas taip: pirmininkas — B. Gaidžiūnas (paties susirinkimo pirmininku išrinktas), vicepirmininkai — K. S. Karpis ir I. J. Samas, sekretorium — Juozas Leimonas, išdininke — J. Salasevi-

čienė (abu ir pereitus metus buvę tose pareigose), ir valdybos nariai — išdo globėjais — Jonas Chmieliauskas ir Algirdas Nasvytis. Nutarta artimiausiu metu surengti du kultūrinius — lietuveninius rengimus gruodžio ir sausio pradžioje) nustatytas susirinkimų planas ir priimtas susirinkimų laikas ir vieta, priimti Rutos jaunimo teatro administravimo pagrindai ir numatyta eilė asmenų įvairioms darbo sritims prižiūrėti bei atlikti. Rutos teatras jau pradėjo rengti naują didelį vaidinimą.

LANKESI IS DETROITO

Pereitos savaitės pabaigoje Clevelande pas brolių ir pažįstamus lankėsi Stepulionis iš Detroito. Pereitą vakarą jis čia buvo su dainininke dukrele, kuri koncertavo Balso vakare. Dabar jau esanti gerokai pažengusi dainavime ir jau esanti įdainavusi keletą dalykų į plokšteles. Su viena tokia plokšte Stepulionis buvo manęs pasveikinti Clevelandiečių per lietuvių radiojo valandą, bet pasirodė, jog pavėluota. Mat, jo nežinota, kad mūsų lietuviškoji programa būna penktadienį vakarais, 7:00 val.

KETVIRTADIENIO VAKARĄ.

lapkričio 23 d., Padėkos dienos proga, Clevelando Vyčių 25 kuopa rengia šokių vakarą Lietuvių Salėje, 8:00 val. vak. Gros Sonny Michael's orkestras. Vyčiai kviečia pasilinksinti jaunus ir senus.

Bilietai nuo \$1.20 iki \$3.00.

KVIEČIA MOKYTIS!

Public Library Norwood skyrius šimtą pasigėdinti lietuvių savo anglų kalbos kursuose. Pamokos būna antradieniais ir ketvirtadieniais nuo 1:00 iki 3:00 p. p. ir nieko mokėti už mokymą nereikia. Buvo paaiškinta, kad daugumas tuo metu dirba, tačiau kursų vedėjai vistiek primena bent tiems, kurie dirba vakarais, kad lietuviai mokiniai kursose mielai laukiami.

CARMEN OPERA

Pirmadienį, lapkričio 20 d. 8:00 val vak. Public Hall bus opra Carmen. Carmen rolėje Gladys Swarthout, Escamilla — Raoul Jobin, abu iš Meropolitan operos. Diriguoja garsusis Emil Cooper. daug kartų dirigavęs ir Lietuvos operoj tą pačią Carmen ir kitas. Bilietai po \$3.00. Moksleiviams po 90c ir po \$1.50.

SEVERANCE HALL

Ši penktadienį 8:30 simfoninis koncertas. Programoj Wagnerio Meistersingerių preliudas, Beethoveno "Emperor" koncertas ir Brahmsio simfonija Nr. 1. Piano solistas Artus Schnabel, dirigentas George Szell. Šeštadienį tuo pačiu metu, su tuo pačiu solistu ir dirigentu, kita programa: Mozarto Figaro vestuvių uvertiura, Beethoveno koncertas Nr. 3 ir Brahmsio simfonija Nr. 4.

Pigiai parduodamas GERAS ŠALDYTUVAS 1418 East 61 St. Nuo 5 iki 6 p.p. galima klausti telefonu — EX 1-9578

MONCRIEF ŠILDYMAS

Clevelando namų savininkų pasirinkimas per daugiau kaip 50 metų. GAS — OIL — COAL

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

Greetings and Best Wishes to Our Friends and Patrons
SCOTT DIME STORE
WHERE YOU FIND EVERYTHING YOU NEED
13956 Cedar Rd. ER 1-1748

NEW CHINA RESTAURANT

Cleveland's Finest and Most Beautiful Eating Place
CHINESE and AMERICAN DISHES
1710 EUCLID AVE.

HIPPODROME

Nuo lapkričio 22 pradedama rodyti "Wes Point Story" — filmas apie bedarbių teatro direktorių, kuris nuvyko vadovauti mėgėjiškam spektakliui į karinę akademiją. Dalyvauja Virginia Mayo, Doris Day, Gordon Mac Rae ir Gene Nelson.

RKO Keith's 105th

Lapkr 15 — 18 "Beast of the East" ir "Atrocities of Fort Santiago".

**BEFORE
YOU BORROW
TO BUY A HOME**
GET OUR
LOW RATES AND
HELPFUL TERMS

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba raudonai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERŠIS, dėl apkaivimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, ne gu išmoka už nuostolius.

P. J. KERŠIS

609-12 Society for Saving Bld. Telef.: MAIN 1-1773. Rezidencija: PENINSULA 2521

Mūsų specialybė

virtuvių, vonių, arkų ir spalvotų langų
PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

JONAS G. POLTER

Lietuvis

Namų Maliavotojas

Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St. Telef.: POTomac 1-6899

DĖMESIO!

1946 BUICK

4-DOOR SEDANS
Radio, Heaters

\$945

1947 BUICK

2 and 4-DOOR SEDANS
Radio, Heater

\$1,095

1948 BUICK

2 and 4-DOOR SEDANS
Radio, Heater

\$1,395

1949 BUICK

2 and 4-DOOR SEDANS
Radio, Heater

\$1,795

WITH DYNAFLOW

\$1,895

1950 BUICK

4-DOOR SEDAN
Gray; radio, heater, low mileage

\$1,945

Puikus pasirinkimas iš 65 vartotų automobilių įvairaus darbo ir įvairių modelių, daugumas su visais patogumais.

"Mūsų 41 viešeris metai biznyje yra mūsų garantija"

ECONOMY

Buick, Inc.

12550 Euclid
8517 Euclid

GA 1-7600
RA 1-0423

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park

EX 1-0911

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ŽEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

GEROS ANGLIES šaukite — EN 1-3300

Geriausią Pocahontą, kiaušinius ar gabalai mūsų anglis gera — mūsų patarnavimas dar geresnis

Pabandykit ir įsitikinkit!
Skubus pristatymas

MAR-KET COAL CO.

1261 Marquette Ave. — Agnes Klemencic, Sav.

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4515

WM. DEBBS PAINTING CO.

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J. SAMAS - JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnį rinkinį Deimantų, Ziedų, Laikrodžių ir visokių graždaikčių, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkeli - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE.

HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metų simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue ENdicott 1-1763

SLA

CLEVELANDO KUOPOS

LAPKRIČIO 18

šeštadienį

Lietuvių Salėje

rengia vakarą

Kalbės:

Rr. M. J. Vinikas
Vyriausias SLA Sekretorius

Dr. S. Biežis
Vyriausias SLA Daktaras - Kvotėjas

Koncertinėje programoje dalyvaus:

S. Kudokienė, V. Morkūnienė ir
Čiurlionio Ansamblio Vyrų Choras,
diriguojamas Alfonso Mikulskio.

Po programos šokiai prie gero orkestro ir bufietas

Pradžią 7:00 val. vak. Bilietai po \$1.00 ir po 75 c.
Gaunami Dirvoje ir pas kuopų pareigūnus

DIRVA

★★★
THE FIELD

Redakcijos ir administracijos adresas — DIRVA, 6820 Superior Avenue, Cleveland 3, Ohio. — Telefonas: ENdicott 1-4486.
*Redaktorius Vincas RASTENIS (buto telefonas: UTah 1-6747) Redaktorius Balyš GAIDŽIUNAS (buto telefonas: GARfield 1-7406).

NELIEČIAMYBĖS

VISUOMENĖJ ir politikoj yra visa eilė dalykų, kurių kartais nenorima liesti viešose diskusijose. Tas "neliečiamybės" būtų galima beveik visas surišuoti į tris grupes.

Viena grupė — dalykai, tiesiogiai susiję su politinių siekimų strategija. Kitaip sakant, dalykai, kurių iškelimas į viešas diskusijas pakenktų tikslo siekimui. Pavyzdžiui, kovoj dėl Lietuvos reikalų šiandien gali būti ir, be abejo, yra dalykų, kurių viešas diskutavimas atidengtų juos Lietuvos priešams ir tie daug lengviau galėtų sukludinti sumanymų vykdymą. Tokie dalykai yra ir turi būti neliečiamybėmis viešose diskusijose.

Kita grupė — įvairūs nebaigti ir, gal būt, niekad neįmanomi pabaigti ginčai tarp visuomeninių bei politinių grupių apie tolimos ar artimos praeities nesusipratimus bei įvykius. Tai nėra tikros neliečiamybės, kurių palietimas būtų nusidėjimas. Tik, kada visuomenė nori vieningiau sukaupiti jėgas dabarties bei ateities uždaviniams, knisinėjimas po reikšmės nustojusius, arba bent šios dienos uždaviniams tos reikšmės neturinčius dalykus pamatuotai yra laikomas nereikalingu ir nenaudingu. Diskusijos tokiais klausimais atitraukia dėmesį ir energiją nuo aktualių uždavinių, kenkia visuomenės vidujei santikai bei vieningumui, pagaliau, jokio apčiuopiamo tikslo nepasiekia.

Vis dėlto, nors visi tą žino, diskusijos tokiais klausimais protrapais atgyja, kaip liepsnelė iš pelenų... Tai šen, tai ten kas nors ima ir grybšteli kieno nors tikrą ar tariamą nuodėmę, nors jau ir aptrauktą keletu, keliolikos, kartais net kelių dešimčių metų dulkių sluoksniu. Aišku, atsiranda, kas jaučiasi turįs dėl to atsikirsti ar atkirsti ir... Na, tai jau per daug pažįstama istorija!

Kartojame, kad tokie praeities dalykai nėra iš principo neliečiami. Nuomones, ypač sąžiningas nuomones tokiais klausimais reikia palikti, kaip medžiagą istorijai. Bet į susipykimą vedančios diskusijos tokiais klausimais šiandien nepateisinamos, todėl pamatuotai rekomenduojama šioje srityje, jeigu ne visiškai neliečiamybė, tai bent galimai didesnis santūrumas.

Pagaliau trečia grupė — tariamos neliečiamybės. Tai dalykai, kurie priklauso viešajai opinijai svarstyti ir vertinti, kuriuos tačiau kai kas bando paversti lyg šventenybėmis, leidžiamomis tik girti ir garbinti.

PRIE FASTERUJŲ "neliečiamybų" daug kas norėtų priskirti ir Vliko bei jo pareigūnų žygius. Kiekvienas tų žygių pakritikavimas, ar net tik nepagyrimas susilaukia priekaištų, esą, tai yra pamazgos ir purvai, pilami ant pasiaukojusių žmonių veidų, kenkimas Lietuvos išlaisvinimo darbui ir tt.

Jokiu būdu su tokiomis nuomonėmis negalima sutikti. Visų pirma todėl, kad Vliko uždaviniai yra dabarties ir ateities uždaviniai. Vien todėl jo darbai, kiek jie neįeina į pirmosios rūšies neliečiamybės kategoriją, turi būti lietuvių visuomenės svarstomi, kritiškai įvertinami, ir dėl jų turi būti daromos vienokios ar kitokios išvados. Tiesa, Vlikas nėra čia, šioje geležinės uždangos pusėje esančios lietuvių visuomenės rinktas organas, taigi formaliai ir negali būti atsakingas prieš šią tautos dalį. Bet žinome gi, kad Vlikas sudarytas tokiomis aplinkybėmis, kuriose iš viso negalėjo būti kalbos apie rinkimus. Žinome taip pat, kad didžioji tautos dalis, esanti

anapus geležinės uždangos, nieko negali pasakyti apie Vliko darbus — negali nei jų pagirti, nei kritikuoti, negali net apie juos daug ir žinoti. Todėl praktikoje vienintelis Vliko kontaktas su lietuvių visuomene yra tik šioje geležinės uždangos pusėje. Tad šios lietuvių visuomenės dalies viešoji opinija tegali būti Vlikui kontrolinė rodyklė jo veikloje. Ta rodyklė reikalinga, kadangi nėra pagrindo manyti, jog Vlikas turi kokią stebuklingą neklaidingumo dovaną...

YRA PALINKIMŲ, nors ir mažiau, Amerikos Lietuvių Tarybos veiklą taip pat laikyti tokia tik pagirti leistina neliečiamybe. Kai kam atrodo, kad kiekvienas žodis, kuris nevisai sutinka su jos viršūnių nuomone, jau yra ir pasišventusio darbo neįvertinimas, ir to darbo klaidymas, ir vienybės ardymas ar dar kažkas.

Šitokia pažiūra į dalykus nieku nesiskiria nuo diktatoriškų valdžių pažiūros į visuomenės balsą apie jų veikimą. Net ir tos ne visur ir ne visada laiko save tokiomis neliečiamybėmis. Todėl šiuo atveju noras bent moraliai įpareigoti visuomenę apsiriboti vien tik glostymu ir gyrimu, gana keistai atrodo.

Šios savaitės pabaigoj Amerikos Lietuvių Taryba susirenka labai svarbaus posėdžio. To susirinkimo darbai ir nutarimai, o ne kas kitas, tegali nulemti, ar ji artimiausiu laiku sukels visuomenės pasigėrėjimą ir entuziazmą, ar nusivylimą ir nepasitenkinimą.

KIEKVIENAS kritiškai pareiškimas mūsų tarpe, ypač ginčo pobūdžio diskusijos, turi vieną neigiamą pusę. Tai duoda progos maskvinams agentams pasidžiaugti, girdi, "žiūrėkit, kaip jie jau dabar pešasi — o kas būtų, jei jie galėtų Lietuvą tvarkyti!"

Taip, vieno pono paklusniųjų tarnų tarpe viešų ginčų ir nuomonių skirtumų nebūna... Nėra šiandien jokių nuomonių skirtumų ir lietuvoj: visi privalo garbinti tą patį poną!

Bet tas "savo pono tarnų" pasidžiaugimas mūsų tarpe kartais pasireiškiančiais nuomonių skirtumais mus ko mažiausiai teturėtų jaudinti. Nes laisvas ir atviras nuomonėmis pasikeitimas yra **laisvų žmonių ypatybė**, o tas jų ramėjimas, esą, mes "pešamės", yra ne daugiau, kaip vergų paguoda...

LIETUVOS ir kitų mažųjų tautų nepriklausomybės priešai dažnai iškelia ir kitą argumentą prieš tas tautas, sakydami, kad jos, būdamos nepriklausomos, negali susitarti tarp savęs dėl visokių ginčų: dėl sienų, dėl praeities nesusipratimų ir tt.

Kaip vienas iš tokių pavyzdžių kartais nurodomi ir Lietuvos ginčai su Lenkija dėl Vilniaus arba ginčai su Vokietija dėl Mazosios Lietuvos.

Iš anų pusės ir dabartinių metų dažnai esti primenamos jų sienos pretenzijos. Bet iš mūsų pusės tai nutylima, net į pretenzijų pareiškimus nereaguojama. Ar ir tie dalykai įvedami į neliečiamybės kategoriją, norint pasirodyti labai taikingais ir nekeliančiais jokių ginčų?

Tokia baimė — būti palaikytiems nesukalbama — nedaug turi pamato, o pakenkti ji gali. Nes kitų propaganda daro savo, o tylėjimas prieš ją visada yra pozicijų apleidimas.

Todėl šią savaitę susirenkanti Amerikos Lietuvių Taryba turėtų atkreipti ypatingą savo dėmesį į tą klausimą, ypač kad visuomenė savo susirinkimuose pabrėžtinai reikšia savo pageidavimus bei susigupinimą tuo reikalu, kaip, pvz., ALT Sąjungos skyriaus susirinkimas Clevelande, visa eilė tremtinių susirinkimų ir kiti.

Vienas galas dega, kitas rūksta...

Prieš kokį mėnesį laikraštiniškas George F. Eliot, Sign žurnale, atpasakojo pasikalbėjimą su imigracijos inspektorium, tikrinančiu keleivius, atvykstančius iš Europos lėktuvais.

— Matot šitą vyrą? — sako inspektorius. — Aš ką tik praleidau jį su tranzitine viza. Kur, manote, jis vyksta: į Kanadą, į Meksiką? Nieko panašaus. Tik į Lake Success, į Jungtinių Tautų štabą. Ar jūs manote, kad Lake Success yra nebe Jungtinės Valstybės?

Toliau inspektorius aiškina, kad, jeigu tas keleivis vyktų į Kanadą ar Meksiką, tai jo pase būtų atžymėta atvykimo data ir, jeigu per tam tikrą laiką tas keleivis nepasirodytų prie sienos, kur jam reikia toliau keliauti, tai jo paieškotų ir paprašytų pasikubinti... Bet čia — su tais Jungtinių Tautų "tranzitiniais keleiviais" visai kas kita. Aišku, jie juk negyvens visą laiką JTO rūmuose — ten ir vietos jiems nėra. Jie gyvens New Yorke, jie keliaus, kur norės, pasiliks tiek laiko, kiek jų valdžia čia juos laikys, ir niekas jų neturi teisės ko nors klausti. Nei įvažiuojant, nei išvažiuojant negalima tikrinti, kas jie tokie, ką jie atsižveža ir ką išsižveža...

— Na, tai kas? — To paklaustas inspektorius pradeda pasakoti apie tai, kaip jam tenka tikrinti uoste atvykstančius tremtinius.

— Matytumėt, kiek jie tikrinimų praėjo, kol į laivą pateko. O mes tikrinam, uostinėjam, nors jau nei plaukelio negalima rasti. O čia... Minėtas laikraštiniškas prisimena, kad protrapais Amerikoje vis pasigirsta balsų, kurie skleidžia baimę, esą, tremtinių tarpe gali būti bolševikų agentų, šnipų...

Jis čia pat smulkiai išskaičiuoja, kiek tikrinimų turi praeiti kiekvienas į Ameriką atvykstantis tremtinys. Jų yra mažiausiai tryliką, o keturioliktąsias čia uoste. Sako, praėjęs šį paskutinį tikrinimą tremtinys dažnai susiduria su mįsle: kodėl šis keturioliktas tikrinimas vadinasi... "pirmutinė inspekcija"!

Visi tie tikrinimai yra ne šiaip jau formalumai, o daugelis jų yra tikri tardymai, kaip stipriai įtariamų nusikaltėlių. O vis dėlto dar kai kas suka galvas, ar tik nepralenda tremtinių tarpe bolševikų šnipų...

Tuo pačiu metu, kaip minėto pasakojimo autorius nurodo, svetimų kraštų agentai atvyksta be jokių patikrinimų, neva tik pro šali važiuodami, bet faktiškai važiuodami į Ameriką ir joje pasiliekdami. Laikraštiniškas sako: "Aš čia kalbu ne apie JTO sekretoriatą kurio personalas gerai patikrintas, bet apie delegatus, jų sekretorius ir jų tarnus." Šiuo metu toki esą 295 diplomatinėmis teisėmis, 263 sekretoriai ir 116 tarnų. Čia ne-

minimas diplomatinis atstovybių personalas Washingtonė. Jungtinių Tautų delegacijų personalas gana dažnai keičiasi. Vien per 1949 metus jų atvyko ir išvyko tik pro New Yorko uostą 2,049.

Autorius užveda mintį, kad čia kaip tik gali būti visokių žmonių... Ir sako: — Taigi, ar tik ne per daug mes rūpinamės užpakalinėmis durimis, pro kurias įeina DP, sukeliantieji tiek daug kaubų, kada mes galime bent gerai įsižiūrėti, kas tokie pro tas duris įeina.

Galbūt nepakenktų, jei mes ir pirmirštumėm apie tas užpakalines duris, o verčiau pažiūrėtumėm į paradines, kurias laikome taip nerūpestingai atdarytas. Galėtumėm bent įsidėstyti tuos, kurie įeina iš nesusilaukto kojų... Kai kurie iš jų gali palikti purvinų pėdų saliono kilimuose...

Kad tarp tremtinių visai negalėtų patekti joks net ir bolševikų agentas — to užtikrinti, žinoma, negalima. Patyrimas rodo, kad uolusis tikrinimas sunkiausiai užgula kaip tik tuos, kurie bėgo nuo bolševikų, kaip nuo mario, bet ne visiems tikrinimas toks uolus...

Tačiau George F. Eliot teisingai pastebėjo, kad šnipams atvykti yra daug lengvesnis kelias pro... paradines duris. Todėl 14 tinklų prie "užpakalinių durų" darosi labai prastai, kaip prie "paradinių" nėra jokio tinklo. Vienam gale nepaprastas uolumas ir atsargumas, o kitam — nieko...

TAIKLIOS PRIEMONĖS

Prancūzijoje prieš kiek laiko susikūrė organizacija, užsibrėžusi kovoti su komunistų propagandiniais melsais. Pradžioje, sako, komunistai į tą užsiimimą pasižiūrėjo, kaip Galijotas į Do- vydą, tačiau pasirodė, kad dabar jiems reikia rimtai susirūpinti.

Pavyzdžiui, neseniai, kai susirgo komunistų vadas Thorezas, ir jam gydyti iš Maskvos buvo atsiųstas gydytojas, ta organizacija išsiuntinėjo visiems Paryžiaus gydytojams lapelius, kuriuose sakyta: "Žiūrėkit, mūsų "tautos sūnus" — taip komunistai vadina Thorezą, — neberanda Prancūzijoje gydytojo, kuris būtų vertas jį gydyti!" Tai sukėlė didelį triukšmą ir padarė komunistams daug nemalonumo. (Dabar Thoreza rusai vistiek pasiėmė gydyti?) į Maskvą).

Dar gražiau išėjo su karinės tarnybos praigijimu iš 12 į 18 mėnesių. Svarstant tą klausimą seime, komunistai išleido atsišaukimus: "Šalin 18 mėnesių karinę tarnybą!" Kitą rytą pasirodė atsišaukimai: "Šalin 18 mėnesių karinę tarnybą! Mes norim trejų metų, taip, kaip Rusijoje!" Po to komunistai apie karinę tarnybą tylė, kaip vandens į burną prisisėmę...

NUOMONĖS

Bartoloni ir Zechini.

B. K. Naujokas praleido tydomis tokią Vliko pirminko pareiškimo vietą, dėl kurios, man atrodo, nereikėtų tylėti.

Tai yra ta vieta, kur sakoma, kad Vatikane niekas neprieikštavo Vliko delegacijai dėl nuncijaus Bartoloni iš Lietuvos per 24 valandas išsiuntimo. Tad, vietoj Vatikano, Vliko pirminkas pats stengiasi paprieikštauti, sakydamas, kad nuncijus "kaip koks kriminalistas buvo išlydėtas iš Lietuvos ribų".

Manau, kad šis priekaištas Lietuvai visai nepelnytas. Žinoma, M. Krupavičius jį taikė ne pačiai Lietuvai, o ano meto Lietuvos vyriausybei, bet nemana, kad tai būtų Vliko pirminko pareiga tuo užsiiminėti, Lietuvos atstovavimo Romoje proga...

Kiek pamenu, nuncijui Bartoloni savo laiku Lietuvos vyriausybę pareiškė, jog jis tapo "persona non grata" dėl to, kad nuncijus per toli peržengė ribas, kurių privalo laikytis visi diplomatiniai pasiuntiniai. Policijos palydėjimas, turbūt, buvo pavartotas ne kaip "kokiam kriminalistui", o kaip nustojusiam teisės krašte pasilikti svetimajam. Kitur ne tik palydi, bet ir į "ašarų salą" nusiunčia...

Jei Lietuvos vyriausybė pasielgė taip griežtai, tai, matyt, turėjo atitinkamų faktų. Nebuvo girdėti, kad bet kuri Lietuvos vyriausybė tokių žygių būtų griebusis dėl menkelių.

Kiekvienu atveju, jei Vatikanas po keliolikos metų norėtų priekaištauti dėl to įvykio, tai jis tą padarytų ten pat Romoje esančiam min. Lozoračiui, buvusiam užsienių reikalų ministeriui tos ministerijos, kuri nuncijų Bartoloni atmetė, kaip nepageidaujamą asmenį. M. Krupavičius Vatikane galėtų susilaukti visai kito priekaišto. Būtent, priekaišto už tai, kad Lietuvoje, M. Krupavičiui esant valdžios viršūnėse ir krikščionių demokratų partijai laikant valdžios vairą, kitas Vatikano nuncijus — arkiv. Zechini susilaukė kiaušinių mėtymų "padailintos" demonstracijos, kuri buvo pakurstyta minėtos partijos spaudos... Tai buvo demonstracija ne tik prieš nuncijų, bet ir prieš patį Vatikaną, ir surengta ne kokių nors Vatikano priešų.

Tačiau ir to dabar Vatikane niekas M. Krupavičiui nepriminė. Nuostabu, kaip M. Krupavičiui galėjo ateiti į galvą tokia mintis, kad Vatikano diplomatai ar pats popiežius imtų ir išrėžtų: "Aha, jūs su mūsų pasiuntiniais nebuvo mandagūs, tai ir gerai, kad dabar lietuvių bolševikai naikina!" Popiežius ir jo bendradarbiai dar supranta, kad būtų nevietoj priekaištavimas tautai už vienos ar kitos vyriausybės ar kokios įsikarščiavusios grupės pamatuotus ar nepamatuotus, bet nemalonius pasielgimus. Iš to man aišku, kad M. Krupavičius netikėtų į Vatikano diplomatus. Po tokio turinio jo pareiškimo atrodo, kad, turbūt, nebetinka ir į Lietuvos diplomatus...

K. D., Chicago, Ill.

Neužgauliokime
Aš manau, kad visi Dirvos skaitytojai su įdomumu seka vieną po kito B. K. Naujoko ir

Br. Railos straipsnius, kuriuose paliečiami aktualūs lietuvių kultūriniai, visuomeniniai ir politiniai reikalai.

Paskutiniuose Dirvos numeruose ir vienas ir kitas savo straipsniuose tiesiogiai ar netiesiogiai užkludė Vliką ar jį sudarančius asmenis.

Žinoma, gal ir geras dalykas kartais pajudinti vyriausias Lietuvos laisvinimo institucijas, bet tuose užkludymuose neturėtų būti vietos užgauliojimams ir pašaipai.

Rimame straipsnyje Vliko pavadinimas Vlikingenu skirtinas tikrai prie pašaipos ar net užgavimo. O kitame vėl — svarstymas asmens tinkamumo užimamajai vietai, mano supratimu, irgi nėra rimtas dalykas. Politinių grupių atstovai vieną ar kitą asmenį iš savo tarpo išsirenka, o mums, siekiantiems Lietuvai laisvės, belieka tik tos institucijos veiklą remti. Gali vienas-kitas kam ir nepatikti, bet turime nusileisti daugumos valiai.

Bėdavojamasi, kad Vlikas didokai lietuvių daliai tėra menkai pažįstamas.

Viena iš blogesnių savybių yra nuolatinis pylimas pamazgų ant tų galvų, kurie, pamiršę savo asmeninius reikalus, iš širdies dirba bendriesiems mūsų tautos reikalams. Taip masė tikrojo institucijų ar joms vadovaujančių asmenų veido ir nemato, kadangi jis nuolat yra vis apipurvinamas.

Savo nuveiktas ir atliekamais darbais Vlikas tikrai yra išvyręs plačiausią barą Lietuvos vadavimo bei jos reikalų gynimo darbe. Tad, mažiau priekaištų, o daugiau paramos.

L. V., Dayton, Ohio

RĖDAKCIJOS PASTABA. Vokietijos užsienio reikalų ministerija, remiantis raštine dovaną vadinamo Friedrichstrasse, Anelijos — Downing Street, Prancūzijos — Quay d'Orsay. Tai yra pavadinimai gatvių, kuriose yra ir buvo tos įstaigos. Italijos vyriausybės vadina Kvirinalu — o tai tik vyriausybės būstinės rūmų vardas. Rusijos vyriausybė vadina Kremliu. Amerikos prezidentas — Baltaisiais Rūmais! Ir to niekas neįsivaizduoja.

Pullingerio miesteli, berods, prancūzai pirmieji praminė Vlikingenu, ir to vardo visai nesikrato nei patys Vliko narių, kai tuo vardu figūriškai kas rati Vliką pavadina. Todėl L. V. be pamato šį dalyką per jautriai priima.

Dirvos 36 numeryje mes labai mielai spausdinome iš Eltos biuletenio Vliko pirminko M. Krupavičiaus pasikalbėjimą su žurnalistu Schweizeriu, naveddami ta pasikalbėjimą LIETUVIŲ NUOMONĖ. Tai buvo drąsus, atviras, realus faktų vertinimas paremti pareiškimai.

Dabartinio pasikalbėjimo, kurį Vliko pirminkas patiekė spaudai per Eltą, nei nespausdinome, nes, kaip eiliję straipsnių jau išdėstė, tai yra "nelemtai nepavykęs", bet vis dėlto viešumos vertinimui patiekias pareiškimas.

M. Krupavičiaus pareiškimo vertinimai jokių būdu neliečia faktinių Vliko nuopelnų. Nuomonės, kad Vliko pirminkas šiuo atveju pasireiškė taip, kaip iš Vyr. Liet. Išl. K-to pirminko nesinorėtų sulaukti, dėstomos motyvuotai. Negalima sutikti su L. V. nuomone, kad, jeigu Vlikas turi išsiskirti pirminku, tai niekas nėra teisės kritiškai įvertinti jo viena ar kita žygi. Tai nėra nei "pamazgos", nei daugumos valios paneikimas. Jei šiuo atveju iš viso galima apie kokias nors daugumas kalbėti. Savo laiku prezidentas Trumanas pasakė apie 80-ąjį Amerikos Kongresą, kad tai buvęs blogiausias kongresas, koki Amerika kada nors yra turėjusi. Į tai jam buvo atsakyta, kad Trumanas yra blogiausias prezidentas, koki Amerika kada nors yra turėjusi. O juk ir Kongresas ir Trumanas buvo daugumos išrinkti...

Visai sutinkame su L. V. siūlymais: "neužgauliokime, nesisaikinkime, bet remkime". Tik prie to reikia dar pridėti: "ir reikalaujame, kad vadovaujantieji organai ar asmenys išlaikytų prideramą orumą ir rimtį". Nes tik tuo būdu masėms išryškės nuosirdžiai remti veidai ir vardai.

ANGLŲ KALBOS

neįmanoma išmokyti be vadovėlių ir žodynų.

Didžiausias šios rūšies literatūros pasirinkimas yra Lietuvių Spaudos Centre "Gabihoje"

V. PETERAITIS, Mažasis lietuviškas anglų kalbos žodynas, su tar-timi, 418 psl., daugiau kaip 12,000 žodžių. Kaina \$2.00
V. PETERAITIS, Didysis lietuviškas anglų kalbos žodynas, daugiau kaip 30,000 žodžių, 580 psl., didelio formato. Kaina \$5.00
A. HERLITAS, Angliškai lietuviškas žodynas, 400 ps. Kaina \$3.00
A. LALIS, Lietuviškai anglų kalbos ir angliškai lietuviškas žodynas, 2 tomų kartu ..... Kaina \$14.00
J. KUKANAUS, Anglų kalbos gramatika lietuviams, 192 psl. .... Kaina \$2.00
V. MINKUNAS, Anglų kalbos skaitymai, 184 psl. Kaina \$1.20
Anglų kalbos mokytojas, 174 psl. .... Kaina \$2.00

Su užsakymu, pridant po 15 centų smulkiais pašto ženklais persiuntimui, siųsti kartu ir pinigų, čekius ar Money Order, adresuotus:

G A B I J A

340 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y.

DIRVA, Lithuanian Weekly, published by Ohio Lithuanian Publishing Company, 6820 Superior Ave., Cleveland 3, Ohio. Phone: ENdicott 1-4486. Issued in Cleveland every Thursday. Editor Vincas RASTENIS. Assistant Editor Balyš GAIDŽIUNAS. Entered at Second-Class matter December 6th, 1915, at the Cleveland Postoffice under the act of March 3, 1879. Subscription per year in advance in the United States — \$4.00, in Canada — \$4.50 (5.00 Canadian dollars), elsewhere — \$5.50. DIRVA išleista kiekviena ketvirtadienio dieną. Leidžia Ohio Lietuvių Leidybos B-va. Prenumeratos kaina metams, mokant iš anksto: Jungtinėse Amerikos Valstybėse — \$4.00, Kanadoje — \$4.50, (5.00 kanadiški doleriai). Kitur — \$5.50. Galima mokėti ir dalimis, pradedant bet kuriuo metų laiku.